

son, K. Höglund, Math. Hultbom, Werner Andersson, G. Sundin.

*Ändamål.* Att i enlighet med gällande lag och författning bereda sina medlemmar tillfälle, att å landsbygden, eller å till stad hörande område för hvilket stadsplan icke blifvit fastställd, förvärva egna hem, dels med anlitande af lån ur statens jordförmedlingsfond, dels såsom förmedlare af lån ur statens egna hems-lånefond, som ock, om möjligt, genom tillhandahållande af lämplig jord och tomtmark och om så ske kan äfven bebyggda jordbruks- och bostadslägenheter.

*Ansökan — tillträde.* Medlemskap kan erhållas af hvarje välfredad man eller kvinna, som är svensk medborgare samt är känd för sparsamhet, nykterhet, kristligt lif och hedrande vandel.

Vid inträde i föreningen skall inträdes-sökanden erlægga en inträdesafgift af kr. 5:— samt teckna sig för minst en andel å kr. 10:— som vid teckningen erlägges.

Medlem får innehafva huru många andelar som helst. Andelsbevis kunna utfärdas å en eller tio andelar.

*Allm. anm.* Af genom föreningens verksamhet uppkommen årsvinst må, sedan till reservfond afsatts minst 10 %, till föreningens medlemmar utdelas högst 6 % å inbetalda andelar.

*Ekonomi.* Statslån å kr. 60,000: — är sökt.

**Kristna Egna-Hems Föreningen.** Expedition: Kammakaregatan 42. S. t. 26126.

*Ledning.* En hufvudstyrelse med underlydande lokalafdelningar, som kunna bildas å alla platser inom landet, hvarst minst 7 personer öfverenskomma att sammansluta sig och hos hufvudstyrelsen därom inlämnat skriftlig ansökan. Hufvudstyrelsens ledamöter: herrar K. Höglund, ordf.; V. Andersson, v. ordf.; A. J. Thilander, sekr.; K. A. Schiött, v. sekr.; G. Sundin, kassör; Dan Julinder; Maths Hultbom.

*Ändamål.* Att genom afgifter från medlemmarna och medel, som eljest kunna tillflyta föreningen, bereda sina medlemmar förmånen af en samlad sparpennning för att därmed erhålla eget hem på land eller i stad.

*Ansökan — tillträde.* För att blifva medlem af föreningen fordras att vara på Herren troende samt rekommendation af två förutvarande medlemmar eller två andra af hufvudstyrelsen godkända personer. Inträdesafgift kr. 5 och hafva medlemmarna sedermera att erlægga kr. 2:50 i månaden, eller om så önskas vid hvarje uppbörd inbetala högre belopp och beräknas medlems andel i föreningens tillgångar

i förhållande till det belopp, som medlem till föreningen inbetalt.

*Verksamheten.* Så snart hufvudstyrelsen ser sig i stånd därtill, låter den uppföra eller inköper hus passande till arbetarebostäder i stad eller inköper lämpliga landtegendomar, som uppdelas i smått jordlotter eller tomter.

Innehafvare af jordlott besitte densamma till evärdelig tid. I handpenning erlägges så stor del af inbetalda medlemsafgifter och äfven därtöfver, som medlemmen önskar, dock icke mindre del af köpeskillingen, än som af hufvudstyrelsen bestämmes. Skulle öfverskott finnas, utbetalas äfven detta samtidigt med handpenningens erläggande.

Medlem, som öfvertagit jordlott eller bostadslägenhet, anses hafva utträdt ur föreningen, dock kan sådan medlem på nytt ingå mot erläggande af ny inträdesafgift.

Medlemmar, som öfvertaga bostadslägenheter, erlægga handpenning i likhet med den, som öfvertager jordlott, men måste för evärdelig besittning samtliga i hvarje hus bilda fristående förening eller bolag för öfvertagande af egendomen med därlöpande skulder. Den enskilda medlemmens rätt till sin lägenhet är garanterad genom bestämmelse i hvarje sådan förenings, af Öfverståhållareämbetet godkända, stadgar. För resterande skuld tager föreningen in-teckning i såväl jordlott som bostadshus mot fri amortering till ett minimum, som af hufvudstyrelsen bestämmes.

På detta sätt har Kristna Egna-Hems föreningen lyckats förvärva fem fastigheter inom staden, näml. 62 Dalagatan, 43 Österlånggatan, 22 S:t Eriksgatan, 37 Lundagatan och 46 Brahegatan och dessutom ett större jordområde, Östra Kummelsnäs, som styckats i omkr. 250 byggnadstomter, af hvilka nära 100 öfvertagits af medlemmar. Ett 30-tal af dessa tomter äro redan bebyggda. Kristna Egna-Hems-Föreningens första hus n:o 62 Dalagatan öfverlämnades i okt. 1903 till *Bostadsföreningen »Guldöfvan»*. Huset n:o 22 S:t Eriksgatan öfvertogs i okt. 1910 af lägenhetsinnehafvarna, hvilka sammanslutit sig till *Bostadsföreningen »Fyrbåken»*. Huset n:o 34 Lundagatan öfverlämnades i okt. 1908 till *Bostadsföreningen »Lundagård»* och huset Brahegatan 46 och Östermalmsgatan 33 i okt. 1910 till *Bostadsföreningen »Brahe»*. Medlemsantalet 31 Dec. 1909 uppgick till 388.

*Ekonomi.* Inkomster och utgifter under år 1909 balansera på kr. 160,703:44. Där-af kassabehållning till 1910 kr. 3,471:37. Tillgångar öfver skulderna 1 jan. 1910 kr. 124,185:67.

## Öfversikt öfver Grupp IV e.

## Grupp IV e. Diverse

omfattar endast följande 5 institutioner:

Frälsningsarméns Bad och Desinfektion.

Nycterhetskafé.

Ångkök.

Goodtemplarordens värme- och läsestuga.

Stadsmissionens kafé.

Ekonomiska uppgifter hafva erhållits endast angående Frälsningsarméns institutioner och utgöra för dessa sammanlagda: Inkomster kr. 98,526: 01 och Utgifter kr. 98,197: 60.

**Frälsningsarméns Bad och Desinfektion.** Benikebrinken 2. S. t. 1017.

Föreståndare: adjutant Karl Nilsson.

*Ändamål.* Att servera billiga bad samt bereda tillfälle till desinficering af kläder.

*Ekonomi.* Inkomster 1909 kr. 1,999:53.

Utgifter 1909 kr. 1,995:85.

Cirka 750 bad (finsk badstu) serveras per månad; pris 20 öre per bad.

**Frälsningsarméns Nycterhetskafé.** Ostermalmsgatan 28. S. t. 16527.

Föreståndare: adjutant W. Björkman.

*Ändamål.* Att genom tillhandahållande till billigt pris af mat, kaffe o. d. söka främja sedlighet och nycterhet.

*Ekonomi.* Inkomster 1909 kr. 22,930:57.

Utgifter 1909 kr. 22,926:26.

**Frälsningsarméns Ångkök.** Benikebrinken 2. S. t. 1017.

Föreståndare: adjutant Karl Nilsson.

*Ändamål.* Att tillhandahålla vällagad mat samt kaffe o. d. som serveras i 2:dra och 3:dje kl. matsalar till billigaste priser. Medeltal matportioner per månad 11,763, kaffe och te 8,925.

*Ekonomi.* Inkomster 1909 kr. 73,595:91.

Utgifter kr. 73,275:49.

**Good-Templar-ordens värme- och läsestuga.** Olofsgatan 6. St. t. Br. 3292.

*Ledning.* Styrelse: fabrikör Carl Olsson, ordf.; urmakare A. Andersson, sekr.; hr R. Andersson, kassaförv.; hr J. Fredling; hr J. A. Tegnér.

*Ändamål.* Att vara en tillflyktsort för arbetare under fritid eller arbetslöshet.

*Verksamheten.* Värmestugan är fritt tillgänglig alla hvardagar mellan 12 och 7 e. m. under vintermånaderna 1 dec.—31 mars.

Ett bibliotek samt några af de i Stockholm utkommande dagliga tidningarna och en del af nycterhetsfolkets veckotidningar finnas fritt tillgängliga för besökarna. Dessutom finnes en afdelning för reparation af kläder och skodon. Sybehör och materialier för skolagning tillhandahålles gratis. Å denna afdelning finnes anställd en skoarbetare, som är de besökande behjälplig med undervisning i lagning samt reparerar till billigt pris deras skodon. Antalet besök i värmestugan från 1 dec. 1908 till 31 mars 1909 utgjorde sammanlagt 88811 — eller dagligen mellan sju och åttahundra besök.

**Stadsmissionens Kafé.** Köpmangatan 15. S. t. 14419.

*Ledning.* Kommitté: Ing. K. G. Magnusson, ordf.; folkskollärare A. Sjöholm, sekr. och skattm. jämte 4 öfriga ledamöter.

Föreståndarinna: fr. Kerstin Johnsson.

*Ändamål.* Att motverka kroglivet och tillika gifva anknytningspunkter för annan verksamhet till de mäns bästa, som frekventera detsamma.

*Verksamheten* är afsedd särskildt för hamnarbetarna i staden mellan broarna. Det har så lifligt frekventerats af de män för hvilka det är afsedt att det trots mycket billiga pris, kunnat bära sig själf.

## Grupp V.

## Sjuka och Konvalescenter.

- a) Sjukhus;
- b) Sjuk- och Konvalescenthem, sanatorier samt brunn- och badorter;
- c) Alkoholisthem och Kuranstalter;
- d) Sjukvård i hemmen och poliklinik;
- e) Tillfälligt understöd och diverse.

## Öfversikt öfver Grupp V a.

## Grupp V a. Sjukhus

omfattar följande 17 institutioner med sammanlagdt 6,088 platser. Af dessa äro 10 Stockholms stads sjukhus och utgöra antalet platser å dessa f. n. sammanlagdt 4,569.

Stockholms stads sjukhus äro:

Sabbatsbergs sjukhus jämte upptagningsanstalt för hastigt insjuknade	med 416 platser	
Sjukhuset S:t Göran		» 525
Provisoriska sjukhuset		» 100
Katarina sjukhus		» 131
Maria sjukhus jämte upptagningsanstalt för hastigt insjuknade		» 209
Söderby sjukhus		» 452
Södra Barnbördshuset		» 100
Epidemisjukhuset		» 560
Långbro sjukhus för sinnessjuka		» 640
Allmänna Försörjningsinrättningens afdelning för kroppssjuka		» 1,049
» » » » sinnessjuka jämte		
upptagningsanstalt		» 387

Dessa sjukhus äro afgiftsfria för obemedlade tillhörande Stockholms kommun; mindre bemedlade erlägga en afgift varierande mellan kr. 1: — och 5: —. Allmänna Försörjningsinrättningens sjukafdelningar emottagas endast obemedlade.

Eira, Stockholms stads och läns sjukhus med 120 platser, är i viss mån att betrakta som ett kommunalt sjukhus; afgiftsfritt.

Öfriga i denna grupp upptagna institutioner äro:

Allmänna barnbördshuset	med 30 platser; afgiftsfritt.
Barnbördshuset Pro Patria	» 24 » fritt eller kr. 2: 50 à 5: 50 pr dag
Diakonissanstaltens sjukhus	» 99 » » » 1: — à 5: — » »
Allmänna Garnisonssjukhuset	» omkring 200 platser; afgiftsfritt.
Serafimerlasarettet	» 399 platser; fritt eller kr. 1: — à 5: — pr dag
Stockholms Hospital för sinnessjuka	» 250 » » » » 0: 60 à 2: 25 » »

Antalet underhållsdagar har angifvits för 15 af förenämnda sjukhus och utgöra tillsammans 1,202,691. Kostnaden har angifvits för 13 med sammanlagdt kr. 3,634,213: 16.

Dagkostnaden utgjorde 1909 vid Sabbatsberg kr. 2: 66, vid St Görans kr. 2: 49, vid Provisoriska sjukhuset kr. 3: 94, vid Maria sjukhus kr. 3: 14, vid Södra Barnbördshuset kr. 3: 09, vid Epidemisjukhuset kr. 2: 78, vid Allmänna Försörjningsinrättningen kr. 1: 73, vid Eira kr. 2: 63, vid Allmänna Barnbördshuset kr. 4: 80, vid Pro Patria kr. 4: 83, vid Diakonissanstaltens sjukhus kr. 2: 81 och vid Serafimerlasarettet kr. 3: 05.

### Stockholms Stads Sjukhus.

*Ledning:* för Epidemisjukhuset och sinessjukhusen se Hälsovårdsnämnden (sid. 189) för öfriga sjukhus (med undantag af Allmänna Försörjningsinrättningens sjukafdelningar hvilka lyda under Fattigvårdsnämnden) utses årligen af Hälsovårdsnämnden särskilda styrelser. Hvarje styrelse består af 4 ledamöter jämte öfverläkaren eller där flere än en öfverläkare finnas, den af dessa som utsetts till direktör vid sjukhuset.

**Sabbatsbergs Sjukhus,** Dalagatan 9—11. R. t. 546. S. t. 6619; till sysslomanen S. t. 217 91.

Kontorstid 9 f. m.—2 e. m.

*Mottagnings- och polikliniktider:* För in-  
värtas sjuka 11—12 m. För utvärtas sjuka  
10—11 f. m. För kvinnosjukdomar 10,30—  
11 f. m.

*Besökstid:* hvardagar 2—3 e. m., sön-  
och helgdagar 1—3 e. m.

*Ledning.* Styrelse: doktor C. Nyström,  
ordf.; v. häradshöfding E. Kinander, v.  
ordf.; doktor H. Wetterdal, direktör; gross-  
handlare G. H. Lundbergh; civilingenjör C.  
O. Th. Örtenblad.

*Öfverläkare:* doktorerna H. Wetterdal  
och M. Bruhn-Fähræus å medicinska afd.;  
doktorerna E. S. Perman och J. Rissler å  
kirurgiska afd.; professor F. Westermark  
å gynekologiska afd.; doktor G. Holmgren å  
ögonkliniken; doktor E. Forsmark å ögon-  
afdelningen.

*Åndamål.* Att emottaga patienter, som  
lida af in- och utvärtas sjukdomar. Inom  
sjukhuset finnas medicinska, kirurgiska  
och gynekologiska afdelningar; röntgen-  
afdelning; specialafdelningar för öron-,  
hals- och nässjukdomar samt ögonsjukdo-  
mar; tuberkulos- och isoleringsafdelningar.  
Konvalescenthemmet se grupp V b.

*Ansökan — tillträde.* Den sjuke bör för  
att blifva mottagen å sjukhuset personligen  
eller genom ombud infinna sig å den be-  
stämda mottagningstiden. För erhållande  
af kostnadsfri sjukvård skall medföras: lä-  
kare- och prästbetyg samt rotemansintyg  
om medellöshet.

För betalande sjuk erfordras: läkarebe-  
tyg och en månads sjukvårdsafgift i för-  
skott samt ansvarsförbindelse af vederhäf-  
tig person för afgiftens erläggande under  
den tid, patienten vårdas å sjukhuset, äf-  
vensom för begravningskostnad, om sådan  
skulle af sjukhuset bestridas. Afgiften för  
betalande sjuk, tillhörande Stockholms kom-  
mun, utgör per dag: 1) i enskildt rum kr.  
4:50; 2) i halfenskjildt rum kr. 3:—; 3) å  
allmän sal kr. 1:—. För sjuk, som icke till-  
hör Stockholm, är afgiften respektive kr.  
6:—; 4:50; 2:25 per dag.

Olycksfall mottagas alla tider på dygnet.  
Föreskrifna villkor i afseende å betyg eller  
betalning böra dock ofördröjligen fullgöras.  
För erhållande af fri poliklinikvård for-  
dras rotemansintyg om medellöshet. Å de  
egentliga sjukafdelningarna finnas f. n.  
416 platser (däraf 32 på tuberkulosafdel-  
ningen). Under 1911 ökas platsantalet med  
260 sängar.

Antalet underhållsdagar 1909 utgjorde  
125914.

*Ekonomi.* Kostnaden för 1909 kr.  
331,110:70 = för underhållsdag kr 2:66.  
Se vidare Stockholms stads statistik III.

**Stockholms stads upptagningsanstalt**  
för hastigt insjuknade. (Hälso-  
vårdsnämndens reglemente för upptag-  
ningsanstalterna för hastigt insjuknade af  
28 sept. 1901.)

Vid Sabbatsbergs Sjukhus, Dalagt. 9—  
11. R. t. 5622 och vid Maria sjukhus,  
Prästgårdsgt. 32, R. t. 7006.

*Ledning.* Respektive sjukhusstyrelse.  
Läkare utses bland sjukhusets läkarekår.  
Vederbörande öfverläkare har öfverinseen-  
det öfver sjukvården.

*Åndamål.* Att för tillfälligt vårdande  
mottaga sådana sjuka, som behöfva omedel-  
bar sjukhusvård och på grund af förhål-  
landena ej genast kunna å sjukhus mot-  
tagas.

*Ansökan — tillträde.* För mottagning  
fordras att dit införas genom polisen eller  
remitteras af förste stadsläkaren eller fat-  
tigvårdsinspektören. Sjuka emottagas hela  
dygnet.

Anstalten vid Sabbatsbergs Sjukhus har 15 och den vid Maria Sjukhus 14 platser.

**Sjukhuset S:t Göran.** Stadshagen. K. Portvakten: R. t. 4716. S. t. 2169. Sysslomanskontoret: R. t. 2154. S. t. 9064. Tuberkulosafdeln. för män: R. t. 2169. S. t. 9063. Tuberkulosafdeln. för kvinnor och barn: R. t. 9423. S. t. 6677. Polikliniken R. t. 13517.

**Mottagningstid.** För lungtuberkulos hvardagar  $\frac{1}{2}$  11—11 f. m. för kirurgisk tuberkulos hos barn: måndagar, tisdagar, torsdagar och lördagar 10— $\frac{1}{2}$  12 f. m., onsdagar 3—4 e. m. Patienter med veneriska och hudsjukdomar; hvardagar 12—2 e. m., sön- och helgdagar 9—10 f. m.

**Besöksstid å afdelningen för veneriska och hudsjukdomar:** å allmänt rum onsdagar 10—11 f. m.; å halfenskiöldt rum dessutom söndagar 11 f. m.—1 e. m.; å *medicinska tuberkulosafdelningen:* söndagar, tisdagar och torsdagar 10— $\frac{1}{2}$  12 f. m.; å *kirurgiska tuberkulosafdelningen:* söndagar och torsdagar 10— $\frac{1}{2}$  12 f. m.

**Ledning.** Styrelse: Majoren O. A. Busch, ordf.; Riksbibliotekarien E. W. Dahlgren, v. ordf.; Grefve G. von Rosen; Apotekaren H. G. O. Enell; Professor M. Möller, sjukhusets direktör.

**Öfverläkare:** Professor M. Möller; Doktor J. Almkvist; Doktor I. Holmgren vid lungtuberkulosafdelningen; Doktor H. Waldenström vid den kirurgiska tuberkulosafdelningen för barn.

**Ändamål.** Att emottaga, dels personer, som lida af venerisk sjukdom, hudsjukdom eller sjukdom i urinvägarna, dels och personer, som lida af tuberkulos, företrädesvis i ett framskridet stadium. Kostnadsfri poliklinik hålles för medellösa och mindre bemedlade lidande af venerisk eller hudsjukdom å ofvan angifna tider. Vid sjukhuset upprättades 1902 en Finsen-afdelning för behandling af lupus. Vid densamma lämnas numera äfven röntgen- och radiumbehandling.

Barnafdelningen för kirurgisk behandling af tuberkulos; se grupp III d.

**Ansökan — tillträde.** Se Sabbatsbergs sjukhus.

Veneriskt sjuk erhåller kostnadsfri vård äfven om ej rotemansintyg företes.

Afgiften för sjuk, tillhörande Stockholms kommun, utgör per dag:

- 1) i enskiöldt rum kr. 4.—;
  - 2) i halfenskiöldt rum kr. 2:50;
  - 3) å allmän sal kr. 1.—. För sjuk, som icke tillhör Stockholm, är afgiften respektive kr. 6.—; 4:50; 2:25 per dag.
- Å sjukhusets samtliga afdelningar finnes f. n. 539 platser, däraf 246 å tuberkulosafdelningen.

Antalet underhållsdagar 1909 utgjorde 149,557.

**Ekonomi.** Kostnaden för 1909 kr. 375,204:52 = för underhållsdag kr. 2:49. Se vidare Stockholms stads statistik III.

**Provisoriska Sjukhuset.** Åsögatan 97. R. t. 7220. S. t. 3190; till Sysslomannen S. t. 30960.

**Mottagningstid:** 9—11 f. m. **Besöksstid:** hvardagar 2—3 e. m., sön- och helgdagar 1—3 e. m.

**Ledning.** Styrelse: Ingenjör A. R. Schönthal, ordf.; Doktor I. Jundell; Kamrer A. L. Lagergren; Byggmästare G. Larsson; Advokat S. Lundvall.

**Öfverläkare:** Doktor I. Jundell.

**Ändamål.** Att emottaga personer, som lida af invärtes sjukdomar.

**Ansökan — tillträde.** Se Sabbatsbergs sjukhus.

Afgiften för betalande sjuk, tillhörande Stockholms kommun, utgör kr. 1.— per dag. För sjuk, som icke tillhör Stockholm, kr. 2:25 per dag. (För extra kost betalas kr. 1 per dag.)

Å sjukhuset finnes plats för 100 patienter. Antalet underhållsdagar 1909 utgjorde 27,482.

**Ekonomi.** Kostnaden för 1909 kr. 107,138:95 = för underhållsdag kr. 3:94. Se vidare Stockholms stads statistik III.

**Katarina sjukhus.** Nya Sandbergsgatan 1. R. t. 2600. S. t. 33 20.

**Besöksstid** söndagar, tisdagar, torsdagar 1—2 e. m.

**Ledning.** Samma styrelse som provisoriska sjukhuset.

**Öfverläkare:** Doktor I. Jundell.

**Ändamål.** Att emottaga manliga och kvinnliga patienter, som lida af delirium tremens samt i mån af behof äfven patienter lidande af invärtes sjukdomar.

**Ansökan — tillträde.** Patient som lider af delirium tremens skall för att mottagas medföra läkareintyg om sjukdomen och om behofvet af vård å sjukhuset; prösbetyg bör äfven medföras. Invärtes sjukdom mottages under samma förutsättningar som vid stadens öfriga sjukhus. Afgiften för betalande patient utgör kr. 1.— per dag med extra kost kr. 2.—.

Sjukhuset kan rymma 131 patienter.

**Maria Sjukhus.** Wollmar Yxkullsgatan 25. R. t. 1580. S. t. 3500.

Sysslomanskontoret öppet 9 f. m.—1 e. m. R. t. 23 30. S. t. 136 56.

**Mottagningstid:** 9—11 f. m. **Besöksstid:** 1—2 e. m.

**Poliklinik:** måndagar, onsdagar och lördagar 10—11 f. m.

**Ledning.** Styrelse: Doktor E. R. Petersson, ordf.; Fabriksidkare Th. Winborg, v. ordf.; Disponent C. G. Pettersson; v. Hjäradshöfding K. A. Riben; Doktor E. Key.

**Direktör och öfverläkare:** Doktor E. Key.

**Andamål.** Att emottaga patienter för medicinsk och kirurgisk vård.

**Ansökan — tillträde.** Se Sabbatsbergs sjukhus.

Afgiften för betalande sjuk tillhörande Stockholms kommun utgör per dag:

- 1) i enskildt rum kr. 4:50;
- 2) i halfenschildt rum kr. 3:—;
- 3) å allmän sal med extra kost kr. 2:—;
- 4) å allmän sal kr. 1:—.

För sjuk, som icke tillhör Stockholm, är afgiften respektive kr. 6:—; 4:50; 3:—; 2:25 pr dag.

Olycksfall mottages alla tider på dygnet; föreskrifna villkor i afseende å betyg eller betalning böra dock ofördröjligen fullgöras. För fri poliklinikkvård fordras rotmansintyg om medellöshet.

Plats å sjukhuset finnes f. n. för sammanlagt 209 patienter. Antalet underhållsdagar 1909 utgjorde 55,313.

**Ekonomi.** Kostnaden för 1909 kr. 178,546:04 = för underhållsdag kr. 3:14. Se vidare Stockholms stads statistik III.

**Söderby Sjukhus.** Uttrans station. R. Tumba, Söderby. S. t. Tumba, Söderby. Sjukhuskontoret R. t. Tumba 141.

**Ledning.** Styrelse: Doktor B. Buhre; Kommerserådet P. G. Friberg; Snickare F. Lindkvist; Arkitekt G. Wickman; Dr Sture Carlsson.

**Öfverläkare och direktör:** Doktor Sture Carlsson.

**Biträdande öfverläkare:** Dr E. Lindgren.

**Andamål.** Att mottaga medellösa lungsjukpatienter med hemortsrätt i Stockholm; samt mindre bemedlade patienter i alla stadier om sådant utan men för sjukhusets egentliga uppgift låter sig göra.

**Ansökan — tillträde.** Medellös sjuk bör med stöd af prästbetyg, rotmansintyg om medellöshet, samt läkarbetyg göra ansökan om inträde vid någon af Stockholms stads dispensärer (se grupp V e.) för att därefter remitteras.

Betalande patient erlägger en afgift af kr. 1:—, 3:— å 4:50 per dag. Å sjukhuset finnes plats för 330 vuxna patienter och 82 barn å allmän sal samt för 20 å 40 patienter i enskilda eller halfenskilda rum.

**Södra barnbördshuset.** Wollmar Yxkullsgatan 27. R. t. 644. S. t. 13277.

(Stockholms kommuns förlösningsanstalt.) Besökstid 1—3 e. m.

Sysslomanskontor öppet 9—10 f. m. R. t. Söder 348.

**Ledning.** Styrelse: Doktor E. R. Petersson, ordf.; Fabriksidkare Th. Winborg, v. ordf.; Disponent C. G. Pettersson; v. Hjäradshöfding K. A. Riben; Doktor E. Key; Professor M. Sondén.

**Direktör och öfverläkare:** Professor M. Sondén.

**Biträdande läkare:** Dr E. Alin.

**Husmoder:** Sjuksköterskan Anna Vikström.

**Andamål.** Att emottaga kvinnor för hjälp vid och vård efter förlösnings.

**Ansökan — tillträde.** Patienter mottagas alla tider på dygnet. För intagning å friplats fordras, att den sjuka tillhör Stockholms kommun samt företer prästbetyg och rotmansintyg om medellöshet. Afgifter = Maria sjukhus. Antalet underhållsdagar 1909 utgjorde 37,844. Plats finnes för 100 patienter.

Med Södra barnbördshuset är förenad en utbildningsanstalt för barnmorskeelever. Till bostäder åt dessa bidrager Statsverket med kr. 5,000:—.

**Ekonomi.** Kostnaden för 1909 kr. 122,116:— = för underhållsdag kr 3:09. Se vidare Stockholms stads statistik III.

**Epidemisjukhuset.** Valhallavägen. (Nära Roslagstull, uppfartsväg från Ingemarsgatan.) R. t. 1289, 1399 och 6089.

Upplysningar om patienter lämnas 9—10 f. m. och 6—7 e. m., endast å R. t.

Kontorstid 9 f. m.—1 e. m. S. t. 4801. Besökstid 12.30—1 e. m.

**Ledning.** Se Hälsovårdsnämnden.

**Öfverläkare:** Doktor Thure Hellström.

**Andamål.** Att emottaga patienter, som lida af smittosamma sjukdomar såsom difteri, skarlakansfeber, smittkoppor, fläcktyfus, rödsot, asiatisk kolera och epidemisk hjärnfeber.

**Ansökan — tillträde.** Patienter mottagas alla tider på dygnet. Endast läkarbetyg fordras för intagande å sjukhuset, men skola sedermera skyndsammast inlämnas: för friplats prästbetyg; för betalande patient prästbetyg. en månads afgift i förskott, hvilken afgift månatligen förnyas, samt ansvarsförbindelse af godkänd person för betalningen under den tid, patienten vårdas å sjukhuset. Afgiften för patient tillhörande Stockholms kommun utgör pr dag 1) i enskildt rum kr. 4:—;

2) i halfenskildt rum kr. 2:50;

3) å allmän sal ingen afgift. För patient, som icke tillhör Stockholm, är afgiften respektive kr. 6:—, 4:50, 2:25 pr dag. Plats finnes samtidigt för 560 patienter. Antalet underhållsdagar 1909 utgjorde 92,266.

*Ekonomi.* Kostnad för år 1909 kr. 370,739:68 = för underhållsdag kr. 2:78. Se vidare Stockholms stads statistik III.

**Stockholms stads vårdanstalt för sinnessjuka. Långbro sjukhus.**

Långbro, Älfsjö. R. t. 3412. S. t. 1506.

Kontorstid: 9—3, 5—7 e. m.

*Ledning.* Styrelse: f. d. Medicinalrådet R. A. Wawrinsky; Grossh. C. A. Wahlin; Arkitekt W. Bodin; Stadsnotarien A. Cederborg och Överläkaren O. W. Kinberg. Överläkare och direktör: Doktor O. W. Kinberg.

t. f. Biträdande öfverläkare: Doktor F. A. Almroth.

*Ändamål.* Att emottaga personer, som behöfva vård för akut eller kronisk sinnessjukdom företrädesvis sådana som hafva hemortsrätt i Stockholm.

*Ansökan — tillträde.* Intagningshandlingar lika som till statens anstalter för sinnessjuka, se sid. 187—188.

Afgift för betalande patient med hemortsrätt i Stockholm utgör per dag i enskildt rum kr. 5; i halfenskiöldt kr. 3:50, å allmän sal, med enskild kost kr. 2:25, annars kr. 1:25. För patient, som ej äger hemortsrätt i Stockholm, blir priset respektive kr. 7, 5, 4 eller 3 per dag.

På sjukhuset finnes plats för 32 patienter i enskilda och halfenskiölda samt 608 å allmän sal.

**Stockholms Stads Allmänna Försörjningsinrättning. Afdeln. för kroppssjuka. Fleminggatan 22.**

Västra sjukhuset R. t. 2575, S. t. 6484.

Östra sjukhuset R. t. 8956, S. t. 9835.

Besökstid: hvardagar 1—2 e. m., sönd och helgdagar 1—3 e. m.

*Ledning.* Styrelse och syssloman se denna institution Grupp IV e. Öfverläkare med d:r G. D. Wilkens (västra och norra sjukhuset), biträdande öfverläkare: med. d:r I. Hedenius (östra sjukhuset).

*Ändamål.* Att emottaga sådana obemedlade sjuka som ej lämpligen anses kunna å stadens öfriga sjukhus erhålla vård. (Jämf. lasarettstadsplan sid 185.)

*Ansökan — tillträde* m. m. se denna institution Grupp IV e. Å kroppssjukafdelningen finnes sammanlagdt 1,049 platser. Antalet underhållsdagar 1909 utgjorde 295,153.

*Ekonomi.* Kostnaden för 1909 kr. 538,730:70 = för underhållsdag kr. 1:73. Se vidare Stockholms stads statistik III.

**Stockholms Stads Allmänna Försörjningsinrättning. Afdeln. för sinnessjuka. Fleminggatan 22. R. t. och S. t. 9691.**

Besökstid: Sönd. och onsd. 1—2 e. m.

*Ledning.* Styrelse och syssloman se denna institution Grupp IV e. Öfverläkare med. d:r I. Bystedt.

*Ändamål.* Att emottaga sådana obemedlade sinnessjuka som ej lämpligen anses kunna erhålla vård å kommunens öfriga anstalter för sinnessjuka eller å statsanstalt. (Jämf. k. stadga ang. sinnessjuka sid. 187.) Enligt särskild öfverenskommelse mellan hälsovårds- och fattigvårdsnämnden har detta sinnessjukhus äfven under vissa tider användts som upptagningsanstalt för hastigt insjuknade, se efterföljande.

*Ansökan — tillträde* m. m. För intagning erfordras prästbetyg, rotemansintyg om medellöshet och läkarebetyg enligt samma formulär (Bil. A och B) som för intagning å andra anstalter för sinnessjuka samt remiss från fattigvårdsnämndens delegerade för beviljande af fattigvård. Antalet platser å sinnessjukafd. utgör 387 och antalet underhållsdagar 1909 160,871.

**Upptagningsanstalten för sinnessjuka vid Stockholms stads allmänna försörjningsinrättning Fleminggatan 22, R. t. och S. t. 9691.**

*Ledning* se Hälsovårdsnämnden sid 189.

*Ändamål.* Att för tillfällig vård mottaga sådana sinnessjuka som icke lämpligen kunna omedelbart öfverföras till sinnessjukhuset vid Långbro.

*Ansökan — tillträde.* Sinnessjuk försedd med remiss från öfverståthållareämbetet eller förste stadsläkaren mottages alla tiden på dygnet. Därjämte må öfverläkaren å Hälsovårdsnämndens vägnar mottaga annan sinnessjuk, därest han pröfvar behöf af vård å Hälsovårdsnämndens sinnessjukhus föreligga.

*Öfriga bestämmelser.* Ifrågavarande sjuka vårdas å särskild afdelning med öfvervakningssalar, öfverläkaren dock obetagen att placera störande eller våldsamma sjuka å annan för den sjuke eller hans omgivning lämpligare afdelning. Till förste stadsläkaren öfverlämnas dagligen rapport öfver de sålunda intagna äfvensom årsberättelse öfver verksamheten. De sjuka afhämtas genom Hälsovårdsnämndens försörjningsenhet senast tre dagar efter intagningen därest deras tillstånd ej härför lägger hinder i vägen. Dock må med afhämtningen uppskjutas om de sjukas antal å någondera könssidan understiger 3. Vårdkostnaden för ifrågavarande sjuka debiteras hälsovårdsnämnden till samma pris som af hälsovårdsnämnden debiteras för obemedlade sinnessjuka, som för fattigvårdsnämndens räkningsvårdas å hälsovårdsnämndens sinnessjukhus.

Anstalten har under 1910 fungerat 265 dagar och antalet vård dagar utgjort 2,116.

**Allmänna barnbördshuset.** Handverkaregatan 19. R. t. 62 33, S. t. 102 41.

Besökstid 1—3 e. m.

**Ledning.** En direktion bestående af: öfverståthållaren eller, i hans frånvaro, underståthållaren, ordf.; arkitekten G. Wickman; polismästaren W. A. Tamm; ingenjören C. Bolinder; professor F. Westermark. Direktör: professor F. Westermark.

Föreståndarinnor: sjuksköterskan Thea Rydberg.

**Andamål.** Att afgiftsfritt mottaga kvinnor för hjälp vid och vård efter förlösning.

**Ansökan — tillträde.** Prästbetyg bör af inlämningsöskande företes. Plats finnes samtidligt för 30 patienter. Antalet underhållsdagar 1909 utgjorde 9,945.

**Ekonomi.** Kostnaden 1909 kr. 47,733:— = per underhållsdag kr. 4:80.

**Barnbördshuset Pro Patria,** Stora Badstugatan 22. S. t. 7728. R. t. 7728.

Besökstid 11 f. m.—5 e. m.

**Ledning.** Direktör och öfverläkare: doktor Gösta Lindström.

Föreståndarinnor: barnmorskan Ellen Westerberg.

**Andamål.** Att kostnadsfritt eller mot afgift mottaga kvinnor för hjälp vid och vård efter förlösning.

**Ansökan — tillträde:** För vinnande af lära- & friplats skall medföras prästbetyg och rotmansintyg om medellöshet. För inträde som *betalande* patient skall aflämnas prästbetyg, förskottslikvid för två veckor, samt ansvarsförbindelse utfärdad af vederhäftig person enligt fastställt formulär.

Afgiften utgör i enskildt rum kr. 5:50; i enskildt dubletterum kr. 4:— å 4:50 och i deladt rum (2—4 patienter) kr. 2:50, allt per dag. Samtliga patienter skola medföra sinne för sig och barnet.

Plats finnes för 24 patienter. Antalet underhållsdagar 1909 utgjorde 5,025.

**Ekonomi:** Kostnaden 1909 kr. 24,271:20 = per underhållsdag kr. 4:83.

**Diakonissanstaltens sjukhus (Ersta sjukhus),** Erstagatan 2. R. t. 50 96. S. t. 52 08.

Föreläsningsrum om patienter besvaras vardagar 9—10 f. m. och 6—7 e. m. samt lördagar 1—3 e. m. Besökstid: 1—3 e. m.

**Kirurgisk poliklinik:** helgfria tisdagar, torsdagar och lördagar 10—11 f. m.

**Ledning.** Se Svenska Diakonissällskapet Grupp I a. Öfverläkare: doktor H. Toll.

**Andamål.** Att emottaga såväl obemedlade som bemedlade patienter som ej äro be-

häftade med obotlig sjukdom eller med sådan sjukdom som medför fara för smittas spridande inom sjukhuset; dessutom att på nedannämnda villkor bereda husbönder tillfälle att uppgöra sjukvårdsackord för sina tjänare.

**Ansökan — tillträde.** För erhållande af kostnadsfri sjukvård skall medföras läkare- och prästbetyg samt rotmansintyg om medellöshet. Mindre bemedlad eller annan som ej kan erhålla rotmansintyg kan i mån af utrymme och efter ansökan hos anstaltens föreståndare intagas å någon af anstaltens frisängar. Behovet bör i sådant fall af trovärdig person intyggas. Inträdesvillkoren för betalande patient äro desamma som vid stadens öfriga sjukhus. Afgiften utgör per dag i enskildt rum kr. 5:—; i halfensskildt kr. 3:— å kr. 4:— och å allmän sal kr. 1:—, innehafvare af sjukvårdsackord erlägger årligen kr. 7:50 per tjänare, och erhålles härigenom rättighet för denne att i händelse af sjukdom blifva å sjukhuset intagen och under 4 månader fritt vårdad. För fri poliklinikkvård fordras rotmansintyg om medellöshet.

Å sjukhuset finnas 99 platser. Antalet underhållsdagar 1909 utgjorde 30,900.

**Ekonomi:** Kostnaden 1909 kr. 87,989:62 = per underhållsdag kr. 2:81.

**Eira, Stockholms stads och läns sjukhus,** Handverkaregatan 13. R. t. 684, S. t. 205 41.

**Ledning.** En direktion: bestående af öfverståthållaren eller i hans frånvaro underståthållaren, ordf.; förste stadsläkaren d:r I. Andersson och förste provinsialläkaren d:r G. F. Bismark, själfskrifna ledamöter; ingenjör B. John F. Andersson; snickarmästare K. Th. Edberg; ingenjör K. G. Magnusson; kakelugnsmak. O. L. Staf; bruksägare O. W. Odelberg.

**t. f. Öfverläkare:** med. lic. F. Sandman.

**Ansökan — tillträde.** Å sjukhuset mottagas kvinnor från Stockholms stad och län, hvilka äro behäftade med venerisk sjukdom och som på grund af sitt lefnads-sätt befaras kunna sprida smitta.

I mån af utrymme kunna veneriskt sjuka kvinnor erhålla vård äfven för annan sjukdom.

Sjuka från Stockholms stad och län åtnjuta kostnadsfri vård.

Staden disponerar 80, länet 40 platser.

Antalet underhållsdagar 1909 utgjorde 30,934.

**Ekonomi.** Kostnaden för 1909 kr. 89,019:50 = för underhållsdag kr. 2:63. Se vidare Stockholms stads statistik III.

Antalet underhållsdagar 1909 å stadens afdelning utgjorde 20,873. Medelkostnad för underhållsdag kr. 2:44.



**Allmänna Garnisonssjukhuset.** Handtverkaregatan 25. R. t. 1964. S. t. 53 54. Besökstid 1—2 e. m.

*Ledning.* Under befäl af chefen för IV. armfördelningen.

*Chefläkare:* doktor V. Lundberg.

*Sjukhusläkare:* doktor N. Bellander.

*Ansökan — tillträde.* Sjukhuset lämnar kostnadsfri vård till arméns och flottans i Stockholm förlagda, såväl militära som civila personal. Äfven beredas patienterna tillfälle till konvalescentvård inom sjukhuset.

Antalet platser c:a 200 kan vid behof betydligt ökas. Antalet underhållsdagar 1909 utgjorde 45,249.

Underhålles af staten å 4:de och 5:te hufvudtitlarna.

**Serafimerlasarettet.** Handtverkaregatan 2. — Kommissariekontoret öppet hvardagar 10 f. m.—2 e. m. R. t. 877. S. t. 936.

Nattefon (portvakten) för olycksfall öppen 8,30 e. m.—7 f. m. R. t. 1893. Polikliniken för in- och utvärtes sjuka R. t. 1893; d:o för öron-, hals-, näs-, ögon-, nerv-, och kvinnosjukdomar R. t. 1887, sjukafdelningarna R. t.: afd. 1 o. 2, nervafd., 113 98; afdn. 3—5, inv.-sjuka, 1885; afd. 6, inv.-sjuka, 1894; afd. 7, kvinnosjukd., 6354; afd. 8, ögonsjukd., 1896; afd. 9, utv. sjuka, 130 36; afd. 10—11, d:o, 1884; afd. 12—14, d:o 1895; röntgenafd., 3382. Samtal till sjukafdelningarna mottagas endast 1—4 e. m.

*Besökstid:* hvardagar 1—3 e. m.; sön- och helgdagar 1,30—3,30 e. m.

*Mottagnings- och polikliniktider:* För invärtes och hudsjukdomar: alla dagar 8—9,30 f. m.

För utvärtes sjukd: helgfria dagar 12—1 e. m.; sön- och helgdagar 10—11 f. m. För kvinnosjukd. helgfria dagar 11—12 m. För ögonsjukdomar. 11 f. m.—12 m.; sön- och helgdagar 10—11 f. m. För nervsjukd. helgfria dagar 9—10 f. m. För öron-, näs- och halssjukd. helgfria dagar 12—1 e. m.

*Ledning.* Lasarettet lyder under ecklesiastikdepartementet och står under närmare inseende af en direktion bestående af: justitierådet J. O. Ramstedt, ordf.; generalmajor R. V. T. Berg, v. ordf.; generalkonsul E. Fränckel; bruksägare W. Odelberg; professor J. Berg, direktör; professor S. E. Henschen.

*Öfverläkare:* professorerna J. Berg, S. E. Henschen, J. Åkerman, J. G. Edgren, M. Salin, J. A. Dalén och K. G. F. Lennmalm. *Ändamål.* Att emottaga: 1) obemedlade

sjuka tillhörande Stockholms kommun enligt särskild öfverenskommelse med Stockholms stad; 2) sjuka från Stockholms län remitterade från K. M:t Befallningshållande; 3) personer som genom olycksbändelse blifvit så skadade att skyndsamt hjälp erfordras; 4) sådana sjuka som genom donationer blifvit till mottagande särskildt berättigade; 5) bemedlade sjuka i mån af utrymme.

*Ansökan — tillträde:* Den sjuke skall för att vinna inträde anmäla sig å öfvan angifna mottagningsstider. Obemedlad sjuk tillhörande Stockholms kommun skall medföra läkare- och prästbetyg samt rotenansintyg om medellöshet; för betalande sjuk erfordras läkare- och prästbetyg, en månads sjukvårdsafgift i förskott samt ansvarsförbindelse för den vidare kostnad som af ett förlängdt vistande å lasarettet kan föranledas; olycksfall emottagas genast utan afseende å hemortsrätt eller afgift, dock bör stadgad afgift af den som därtill äger tillgång sedermera erläggas. För närmare bestämmelser ang. patient, som ej å lasarettet kan emottagas, se lasarettstadgan sid. 185. Afgiften för betalande sjuk från inrikes ort utgör per dag: 1) i enskildt rum kr. 5:—; 2) i halfenskildt rum kr. 3:—; 3) å allmän sal kr. 1:— och 4) d:o med extra kost kr. 1:50. För patient från utrikes ort utgör afgiften i enskildt och halfenskildt rum som öfvan och å allmän sal kr. 1:50. — Å lasarettet finnas f. n. sammanlagt 399 platser. Antalet underhållsdagar 1909 utgjorde 134,605.

*Ekonomi:* Kostnaden för 1909 kr. 417,325:10 — per underhållsdag kr. 3:05.

**Stockholms hospital för sinnessjuka, Konradsberg.** R. t. 46 86. S. t. 61 96.

Hospitalskontoret öppet hvardagar 10 f. m.—2 e. m. R. t. 49 91.

*Ledning.* En direktion bestående af öfverståthållaren eller i hans frånvaro underståthållaren, ordf.; professor J. G. Edgren, v. ordf.; civilingeniör C. G. Norström; rådman E. G. Flensburg; grossh. L. F. Carlson och professor B. E. Gadelius. Öfverläkare: professor B. E. Gadelius. Träffas i tjänsteärenden 12,30—1,30 e. m. Vid samma tid må patienter efter öfverläkarens beprövande af anhöriga besökas, helst å söndagar, tisdagar och fredagar.

*Ansökan — tillträde.* Afgifter m. m. se redogörelsen för sinnessjukvården sid. 187.

Å hospitalet finnes plats för 280 patienter.

## Öfversikt öfver Grupp V b.

## Grupp V b. Sjuk- och Konvalescenthem samt Sanatorier

omfattar följande 14 sjukhem med sammanlagdt omkring 560 platser, 11 hvilo- och konvalescenthem med sammanlagdt omkring 225 platser, jubileumsfondens sanatorier med tillsammans 370 platser samt 11 brunn- och badorter, nämligen:

Diakonissanstaltens sjukhem, Ersta, med omkring 22 platser; fritt eller			540—
			1,080 kr. pr år.
Diakonissanstaltens sjukhem, Nissa- bo och Wiebäck . . . . .	>	>	17 > fritt eller samma af- gifter som Ersta.
Föreningen Röda korsets sjukhem . . . . .	>	18 platser; kr. 5: 50 à 9: —	pr dag.
Hem för ögonsjuka . . . . .	>	30 >	fritt eller kr. 1: 50 à 6: — pr dag.
Elin Lindmans sjuk- och förloss- ningshem . . . . .	>	22 >	kr. 2: 50 à 6: — pr dag.
Radiumhemmet . . . . .	>	17 >	> 2: — à 3: — > >
Samariterhemmets sjukhus . . . . .	>	61 >	> 1: — à 7: — > >
Samuelssons sjuk- och ålderdomshem . . . . .	>	10 >	> 5: — à 6: — > > eller 125 kr. pr mån.
Sophiahemmet . . . . .	>	68 >	> 2: — à 9: — pr dag.
Stockholms sjukhem . . . . .	>	248 >	> 1: 80 à 4: — > >
Svenska Diakonanstaltens Epilepti- kerhem . . . . .	>	26 >	> 550: — à 1,200: — pr år.
Syster Agdas sjukhem . . . . .	>	12 >	> 6: — à 8: 50 pr dag.
Södra sjukhemmet (Fröken Maja Lindbecks sjukhem) . . . . .	>	10 >	> 3: — à 5: 50 > >
Frälsningsarméns Hvilohem . . . . .	>	omkring 30 platser; afgiftsfritt.	
Föreningen Sommarhem för kon- valescenter . . . . .	>	>	7 > >
Hirschs Hvilohem . . . . .	>	>	15 > >
Hvilohemmet Mariehem, Uppsala . . . . .	>	>	8 > kr. 75: — à 100: — pr månad.
Hvita bandets Sommarhem . . . . .	>	>	10 > kr. 6: — pr vecka.
Konvalescenthemmet . . . . .	>	>	16 > fritt eller kr. 45: — pr månad.
Konvalescenthemmet för tuberkulos- sjuka . . . . .	>	>	16 > kr. 60: — pr mån.
Konvalescenthemmet vid Sabbatsberg (Dannströmska Konvalescent- hemmet) . . . . .	>	>	48 > fritt eller samma af- gift som Sabbats- bergs sjukhus.
Albert och Hulda Pålsons Konvales- centhem . . . . .	>	>	30 > afgiftsfritt.
Sabbatsbergs Brunnslasarett . . . . .	>	>	35 > >
Stadsmissionens Hvilohem . . . . .	>	>	10 > >



ning i förskott för två veckor, och detta förskott förnyas sedan hvarannan vecka.

Plats finnes för 30 patienter. Antalet underhållsdagar 1909 utgjorde 4,972.

För fri poliklinikvård fordras rotemansintyg om medellöshet.

1910 erhöill hemmet en donation å kr. 240,000.

**Elin Lindmans sjuk- och förlossningshem.** Hornsgatan 68. S. t. 133 02. R. t. 126 87.

*Ledning.* Föreståndarinna, fröken Elin Lindman.

*Ändamål.* Att emottaga patienter för kirurgisk- och medicinsk behandling samt förlossningar.

*Verksamheten.* Hemmet har tidsenlig operationssal och särskildt förlossningsrum.

Betalningsvillkoren äro per dag: i enskildt rum kr. 5 å 6; i halfenskiöldt rum kr. 3:50 å 4:—; å sal för 4 patienter kr. 2:50.

Patient får skötas af sin egen läkare eller barnmorska.

Å hemmet äro anställda utexaminerade sjuksköterskor. Plats finnes för 22 patienter.

**Radiumhemmet,** Schéelegatan 10. S. t. 197 97, R. t. 33 47.

*Ledning.* Svenska Cancerföreningens Stockholmsafdelning.

Läkare: D:r Gösta Forssell.

*Ändamål.* Att emottaga och medelst radium behandla patienter, som lida af kräftsjukdomar.

*Ansökan — tillträde.* För inträde erfordras läkarebetyg, en månads betalning i förskott, samt ansvarsförbindelse för vidare omkostnader bestridande.

Afgiften utgör i enskildt rum kr. 3 och i allmänt rum kr. 2 per dag.

Priset å hvarje radiumbehandling är 3 kr., men kan detta för mindre bemedlade nedsättas. Plats finnes samtidigt för 17 patienter.

Äfven utom hemmet boende patienter kunna i hemmet erhålla behandling efter överenskommelse med läkaren.

*Ekonomi.* Hemmet har under 1910 fått mottaga några större gåfvor och donationer, för hvilka det radiumförråd kunnat inköpas, som möjliggjort hemmets verksamhet.

**Röda Korsets Sjukhem.** Kammakaregatan 66. R. t. 192, S. t. 8186.

Sjukafd. 1 tr. R. t. 5255. S. t. 7612. Sjukafd. 2 tr. R. t. 6278. S. t. 167 07. Telefon Öppen hvard. 8 f. m.—6 e. m., helgd. 8—10 f. m., 3—4 e. m. Expeditionstid 11 f. m.—3 e. m. Föreståndarinna träffas 1—3 e. m.

*Ledning.* Sjukhemmet står under ledning af Föreningen Röda Korsets styrelse, se denna förening Grupp Ve.

Föreståndarinna: fröken A. Brunskog.

*Ändamål.* Att emottaga patienter som äro i behof af medicinsk eller kirurgisk sjukvård.

*Ansökan — tillträde.* Framställning om plats å sjukhemmet göres till föreståndarinna. De sjuka vårdas af sina egna läkare. Afgiften, som erlägges i förskott för 2 veckor i sänder, utgör per dag: i enskildt rum kr. 7:— å kr. 8:—; i halfenskiöldt rum kr. 5:50. Plats finnes samtidigt för 18 patienter.

Underhållsdagarnas antal 1909 utgjorde 4,014.

*Ekonomi.* Kostnaden för sjukhemmet 1909 utgjorde omkring kr. 41,000:—, men kan, då förvaltningen är gemensam för Röda Korsets sjukhem och sjuksköterskehjem, endast approximativt angifvas. Kostnaden per underhållsdag omkring kr. 10:21. Se vidare Röda Korsets sjuksköterskehjem Grupp X a.

**Samariterhemmets Sjukhus,** Uppsala. Dragarbrunnsgatan 74 och *Gamla Hemmet*, Bälfvernsgränd 13. S. t. U. 89. R. t. U. 317 samt till läkarens rum U. 1088 och till husmoder U. 1740.

*Ledning* och *ekonomi* se Samariterhemmet Grupp I a.

*Ansökan — tillträde.* Å sjukhuset, Dragarbrunnsgatan 74, mottagas patienter för såväl medicinsk som kirurgisk behandling. Å *Gamla Hemmet*, Bälfvernsgränd 13, kvinnliga nerv- och sinnessjuka. Ansvarsförbindelse bör af patient aflämnas vid ankomsten. Afgiften utgör i enskildt rum kr. 3:50—7:—, i halfenskiöldt kr. 2:50—3:50 samt å allmän sal kr. 1:50 för män, kr. 1:— för kvinnor. Nedsättning i afgift eller frivård kan beviljas. Å sjukhuset Dragarbrunnsg. 74 finnas 55 platser och å »*Gamla Hemmet*» 5 å 6 platser.

**Samuelssons sjuk- och ålderdomshem,** Frejgatan 32. S. t. 190 96.

*Ledning.* Föreståndarinna, sjuksköterskan Thérèse Petterson.

*Ändamål.* Att emottaga patienter med invärtas sjukdomar eller ock ålderstigna personer, som behöfva vård och skötsel.

Betalningsvillkoren äro per dag kr. 5 å 6 eller kr. 125 per mån.

Hvarje patient får skötas af sin egen läkare.

Plats finnes för 10 patienter.

**Sophiahemmet,** sjukhemmet Valhallavägen, R. t. 1602. S. t. 8200. Telefontid

8—10 f. m., 4—6 e. m. Sjukhemmets samlingsrum R. t. 5582.

Kamrerarens expeditionstid 9,30—11,30 f. m. och 2,30—3,30 e. m.

Föreståndarinnans mottagningstid 1—2 e. m.

Besökstid: Afd. I ensk. rum 10 f. m.—6 e. m. och halfensk. rum 1—3 e. m. och 4,30—6 e. m. Afd. II ensk. och halfensk. rum 11 f. m.—1 e. m. och 2—4 e. m.; å allmän sal 2—4 e. m.

*Ledning* se redogörelsen för Sophiahemmens verksamhet under Grupp X a.

Föreståndarinna: fröken M. Plank.

*Åndamål.* Att för vård emottaga in- och utvårtes sjuka af alla slag med undantag af dem som kunna vara störande för öfriga inom Hemmet befintliga patienter eller som lida af sjukdom som kan medföra fara för smittas spridande inom Hemmet.

*Ansökan — tillträde.* Framställning om mottagande å Hemmet göres till föreståndarinnan. Läkarevården bestrides af patientens egen läkare med biträde vid behof af Hemmets underläkare. Vid inträde erlägges sjukvårdsafgiften i förskott för 2 veckor, och detta förskott skall förnyas vid hvarje ny period af 2 veckor. Ansvarsförbindelse för afgiftens erläggande skall äfven till sjukhemmet medföras. Afgiften utgör per dag å afd. I i enskildt rum kr. 7:50 å kr. 9:—, i halfenskiildt rum kr. 6:— och i deladt rum med fler än 2 patienter kr. 5:—; å afd. II i enskildt rum kr. 5:50 i half enskiildt rum kr. 3:50 och på sal med 3 till 8 patienter kr. 2:—. Hemmet har 6 frisängar. Plats finnes samtidigt för 68 patienter. Antalet underhållsdagar 1909 utgjorde 21,284.

*Ekonomi.* Inkomster 1909 kr. 206,000:05. Utgifter 1909 kr. 206,000:05. Tillgångar 31 dec. 1909 kr. 461,891:18 däraf diverse fonder kr. 263,814:98.

**Stockholms Sjukhem.** Kungsholmen, Drottningholmsvägen och filialen Skuru.

*Kontor:* Gamla sjukhemmet, Drottningholmsvägen, öppet hvard. 10 f. m.—12 m. utom måndagar; S. t. 65 26, R. t. 10 69.

*Samtal* till patienter mottagas kl. 10 f. m.—1 e. m. 4—8 e. m. Å Gamla hemmet S. t. 6400, R. t. 9928. Å Nya hemmet S. t. 4335, R. t. 9927. Å filialen Skuru S. t. Skuru 11, R. t. Skuru 40 kl. ½11—1 e. m., 5—6 e. m.

*Ledning.* Styrelse: justitierådet K. G. Carlsson, ordf. och kassadirek.; fil. d:r Otto M. Höglund, v. ordf.; öfverdirektör Axel Corin, verkst. direktör; professor P. J. Wising, läkareledamot; öfveringeniör A. O. Alrutz; hofintend. Axel Kumlien; professor J. Wärn; med. d:r E. Nordenson; med.

d:r J. G. Riessler; arkitekt E. Stenhammar; byggn. A. G. Sällström. 1 vakant.

*Öfverläkare:* med. d:r E. O. Hultgren, Nybrogatan 43, S. t. 6915, träfäs hvard. 3—4 e. m. för ansökningar om intagning å sjukhemmet.

*Åndamål.* Att till vård emottaga af obotlig eller långvarig sjukdom lidande personer, företrädesvis från hufvudstaden och endast då utrymmet så medgifver, från andra orter.

*Ansökan — tillträde.* För vinnande af inträde erfordras att den sökande till öfverläkaren inlämnar ansökningshandling och läkarebetyg, enligt särskildt formulär, som af denne tillhandahålles, äfvensom präst- eller frejdbetyg samt för betalande patient ansvarsförbindelse för afgiftens erläggande.

*Afgiften* är: i Gamla hemmet:

1:80 pr dag för vård i 3-sängsrum,  
2:50 » » » » 2-sängsrum,  
3:00 » » » » enskildt rum.

I Nya hemmet:

2:50 pr dag för vård i 2- och 3-sängsrum,  
3:50 » » » » enskildt rum.

I filialen, Skuru:

2:50 pr dag för vård i 3-sängsrum,  
3:00 » » » » 2-sängsrum,  
4:00 » » » » enskildt rum.

Afgiften kan i vissa fall få erläggas i en summa för en gång; nedsatt afgift kan beviljas och friplatser finnas äfven.

Omkring 220 platser finnas i hemmen i Stockholm och 28 i hemmet vid Skuru. Antalet underhållsdagar 1909 utgjorde 78,020.

*Ekonomi.* Kostnaden för 1909 kr. 197,043:— för underhållsdag kr. 2:53.

**Svenska Diakonanstaltens Epileptikerhem,** Stora Sköndal.

*Ledning:* Svenska Diakonsällskapets styrelse.

Husfader: diakon Johan Frison.

*Åndamål.* Att bereda vård och om möjligt bot åt fallandesjuka män (ej gossar under 15 år), dels genom sjukvård under inseeende af legitimerad läkare, dels ock genom arbete i olika handverk, i jordbruk, trädgårdsskötsel m. m.

*Ansökan — tillträde.* Ansökan insändes till Svenska Diakonsällskapets styrelse och bör åtföljas af prästbetyg, intyg af läkare att sökande icke är behäftad med smittosam sjukdom jämte af läkare ifyllt frågeformulär (erhålles genom anstaltens föreståndare) samt ansvarsförbindelse af trene vederhäftiga personer för afgiftens erläggande. Afgiften är för 1:sta klass patient kr. 1,200 per år (enskildt rum och särskild matsal); för 2:dra klass patient kr. 800 per år (halfenskiildt rum, måltid-)

terna intagas i 1:sta klass matsal), för 3:de klass patient kr. 550 per år.

Patient bör till hemmet medföra beklädningarspersedlar enligt särskild förteckning. Skyddsling kan lämna hemmet först efter 1 mån. uppsägning å någondera sidan. dock anstalten förbehållet att i vissa fall då så nödigt är, omedelbart skilja patient från hemmet.

I händelse af dödsfall besörjes, om så önskas, begravningen af hemmet mot godtgörelse för utgifterna därför. Hemmet kan mottaga högst 25 å 26 patienter.

*Ekonomi:* Inkomster 1909 kr. 13,594:13. Utgifter utöfver inkomsterna kr. 2,495:10.

**Syster Agdas Sjukhem.** Brahegatan 50. R. t. 9707. S. t. 5257.

*Ledning:* Innehafvarinnan, fröken Agda Meyerson.

*Ändamål.* Att till vård emottaga patienter, som lida af invärtes sjukdomar.

*Ansökan — tillträde.* Framställning om inträde göres till innehafvarinnan. Afgiften utgör kr. 6:— å 8:50 per dag.

En friplats finnes som får sökas hos innehafvarinnan; rekommendationer fordras och bör behövet af fri vård vederbörligen styrkas.

Plats finnes samtidigt för 12 patienter och utgjorde antalet underhållsdagar 1909 3,372.

**Södra Sjukhemmet (Fröken Maja Lindbecks sjukhem),** Torkel Knutssongatan 31. S. t. 1824.

*Ledning:* Hemmet är privat och förestås af ägarinnan, fröken M. Lindbeck.

*Ansökan — tillträde:* Å hemmet mottagas företrädesvis patienter med invärtes sjukdomar (ej smittosamma) men kunna äfven mindre operationer vid behof där företagas. Plats finnes samtidigt för 10 patienter.

Afgifterna äro per dag 1) i enskildt rum kr. 5:50, 2) i halienskiöldt rum kr. 4:50, 3) i sal med plats för fyra kr. 3:—.

Läkarevård, medikament och förbandsartiklar betalas särskildt.

## Hvilo- och Konvalescenthem.

**Frälsningsarméns Hvilo- och Konvalescenthem.** Rönningård, Rönninge. S. t. Rönninge 19.

*Ledning:* föreståndarinna brigadör Elinor Leidzén.

*Ändamål.* Att bereda hvila och vård under kronisk sjukdom åt Frälsningsarméns officerare.

*Verksamheten:* 30 pensionärer kunna samtidigt mottagas; de erhålla allt fritt. Kostnaderna bestridas från Frälsningsarméns sjukfond.

**Föreningen Sommarhem för Konvalescenter.** Konvalescenthemmet *Fridhem*, Sigtuna.

*Ledning.* Styrelse: fru A. Edelstam, ordf.; grevne A. Mörner, v. ordf.; fröken H. Melin, sekr och kassaförv. (adress Djurs-holm); fru E. Flach; grevinnan S. Mörner; fröken Mela Anderberg; fröken M. Cronstedt; fröken M. Lundström; fröken Th. Tamm; f. d. kanslissekreteraren G. Zethelius; friherre C. Falkenberg. Föreståndarinna: fröken Thekla Lundin.

*Ändamål.* Att kostnadsfritt bereda medellösa kvinnliga konvalescenter från Stockholm tillfälle till hälsans stärkande genom någon tids vistelse på landet i hvilo-hem, som af föreningen anordnas. Företräde till emottagande i föreningens hem äga de, om hvilka man kan hoppas, att de genom vistelse där kunna återhämta arbetskraft och blifva i stånd att försörja sig själfva och dem, hvilkas utkomst kan vara beroende af deras arbete.

*Ansökan — tillträde.* Jämte ansökan inlämnas till sekreteraren 1) noggranna upplysningar angående sökandes lefnadsförhållanden, 2) läkarebetyg intygande sökandes behof af hvila och att hon ej är behäftad med smittosam sjukdom, 3) prästbetyg, 4) rotmansintyg om medellöshet.

Hemmet är öppet under tre perioder fördelade på tiden maj—september och hvarera bestående af 6 veckor.

I hemmet kan samtidigt mottagas 7 pensionärer.

*Ekonomi.* Tillgångar 1 jan. 1909 kr. 6,000:05. Inkomster 1909 kr. 1,855:09. Utgifter 1909 kr. 1,565:01. Tillgångar 31 dec. 1909 kr. 6,290:13 (däraf fonder sammanlagdt kr. 4,300:—).

Medlemsafgiften utgör kr. 5 årligen eller en gång för alla kr. 100.

**Hirschs Hvilo- och Konvalescenthem,** Skogshill, Trästa, Häfverö.

*Ledning.* Ägaren ing. O. Hirsch.

*Ändamål.* Rekreationshem för arbetande kvinnor. Fri vistelse under 1 å 2 månader.

*Ansökan — tillträde.* För inträde fordras: rekommendation af trovärdig person om den sökandes medellöshet samt behof af hvila för vinnande af arbetskrifter, samt af läkare utfärdadt intyg att sökande ej är behäftad med smittosam sjukdom, ej är i behof af sjukvård och i stånd att sköta sig själf. Ansökan inlämnas till ingenjör Oscar Hirsch under loppet af maj månad, adress Böckholms Sättra A.-B., Fredsg. 9 Stockholm.

*Verksamhet.* Ombyte af gäster hvarje månad. Hemmet är öppet medio af maj—medio af september, har plats för 14—15

personer och har beredt vistelse åt omkring 45 kvinnor per sommar.

**Hvilo hemmet Mariehem. Uppsala.** Marielund St. (Länna—Norrtälgebanan). R. t. Marielund 9.

*Ledning och Ekonomi* se Samariterhemmet grupp I a.

*Ändamål.* Att under sommarmånaderna mottaga vid Samariterhemmet utbildade systrar, som under en kortare tid behöfva hvila och hämta nya krafter samt äfven att för samma ändamål mottaga andra patienter.

Afgift för patient 190—75 kr. pr månad 7—8 patienter kunna samtidigt mottagas.

**Hvita Bandets sommarhem.** (Norra förening.) Hillersjö Gärd. S. t. Hillersjö 10.

*Ledning.* Styrelse. Se denna inst. grupp X c.

För den närmaste tillsynen af sommarhemmet är tillsatt en kommitté. Ledamöter: fru Anna Preinitz ordf. Östermalmsg. 64; fru M. Tallström, v. ordf.; fru H. Medin, sekr.; fröken H. Viifstrand, kassaförv., samt 2 öfriga ledamöter.

*Ändamål.* Att under sommaren bereda landsvistelse för arbeterskor, som på grund af öfveranstängning och klenhet äro i behof därutaf.

*Ansökan — tillträde.* Ansökan göres personligen till någon af kommitténs ledamöter. Tillträde beviljas i mån af behof och utrymme.

Afgiften är per vecka kr. 6:—.  
Plats samtidigt för 10 arbeterskor.

**Konvalescenthemmet.** Malmskillnadsgatan 41 B. R. t. 2685. S. t. 15482.

*Ledning.* Styrelse: regeringsrådet G. Thulin, ordf.; häradshöfding V. Moll, kassaförv.; doktor Carl Sebardt, läkare; fru Hedda Tottie; fröken Lotten Reuterskiöld; fröken Emma Kruse.

Husmoder: prostinnan Agnes Liljeblad. Mottagningstid 11 f. m.—1 e. m.

*Ändamål.* Att bereda medellösa kvinnor, som vårdats å sjukhusen eller i hemmen, längre eller kortare tids hvila under tillfrisknandet, hvarunder de i hemmet få åtnjuta vård, till dess de återvinna tillräckliga krafter för återtagande af sitt vanliga arbete; beroende det på styrelsen att i Hemmet jämväl intaga andra kvinnor, som kunna vara i behof af bostad och vård under någon tid, såsom kvinnor lidande af kronisk sjukdom i väntan på inträde vid sjukhusen, eller äldre och vanföra kvinnor under afvaktan på plats i någon af stadens sjukvårdsinrättningar.

*Ansökan — tillträde.* 1) Ansökan skall vara åtföljd af prästbetyg och läkarettest, hvaraf tydligen framgår sökandens egenkap af konvalescent eller den sjukdom hvaraf hon lider. 2) För intagning å friplats fordras intyg af myndighet eller känd person, att sökanden är medellös sam saknar målsman, husbonde eller annan person, som bör eller kan betala för hennes vistelse å Hemmet. 3) För kronisk sjuk eller ålderdomssvag person, som endast för viss tid och i afvaktan på inträde å sjukhus, försörjningsinrättning eller annorstädes beviljas inträde å Hemmet, erfordras dessutom att myndighet eller för sökanden intresserad person aflämnar skriftlig förbindelse enligt fastställt formulär att sörja, dels för att plats efter uppgifven tid beredes patienten annorstädes och dels för hennes förflyttning från Hemmet.

Betalande konvalescent erlägger i regel kr. 45 per månad, hvilken afgift dock, då ömmande omständigheter föreligga, kan nedsättas till kr. 30 per månad.

Hemmet förfogar öfver 16 platser, däraf 6 fria från afgift.

*Ekonomi.* Tillgångar 1 jan. 1909 kr. 186,376:16. Inkomster 1909 kr. 34,413:70. Utgifter 1909 kr. 16,746:81. Tillgångar utöfver skulderna den 31 dec. 1909 kr. 204,043:05, däraf donationer och fonderadt kapital kr. 185,737:03.

**Konvalescenthem för tuberkulossjuka.** Adr. »Hvilan», Riddersvik. S. t. Riddersvik »Hvilan».

*Ledning.* Hemmet är privat och förestås af ägarinnan, fröken Forsblad.

*Ändamål.* Att bereda konvalescentvård åt manliga och kvinnliga patienter, som lida af tuberkulos i ett tidigare stadium.

Afgiften är kr. 60:— per månad.  
Hemmet kan mottaga 16 patienter.

**Konvalescenthemmet vid Sabbatsberg.** (Dannströmska Konvalescenthemmet.)

*Ledning.* Se Sabbatsbergs sjukhus.

*Ändamål.* Att bereda konvalescentvård åt dem, som efter genomgången sjukdom å någon af Sabbatsbergs sjukafdelningar däraf äro i behof.

I mån af utrymme kunna äfven andra vinna tillträde.

*Ansökan och afgifter* lika som till Sabbatsbergs sjukhus.

Plats finnes för 48 patienter.

Antalet underhållsdagar 1909 utgjorde 11,372.

*Ekonomi.* Kostnaden för 1909 kr. 14,580:41 = per underhållsdag kr. 1:28.

**Albert och Hulda Pålsons Konvalescenthem**, Vällinge, Stockholm II. S. t. Sturehof 12.

*Ledning.* Under Hälsovårdsnämnden som öfverstyrelse handhaifes hemmets angelägenheter af en styrelse bestående af justitierådinnan Kerstin Bohman, ordf.; förste stadsläkaren d:r I. Anderson; fattigvårdsinspektören A. Lindblom; öfverstinnan L. Sledt; godsägaren S. A. Pålson.

Föreståndarinna: fröken Gerda Wallenren.

*Andamål.* Att bereda underhåll och vård åt kvinnor, som efter genomgången sjukdom häraf äro i behof och icke kunna i eget hem eller hos anhöriga på tillfredsställande sätt vårdas. Undantagsvis mottagas äfven flickor dock ej under 12 år.

*Ansökan — tillträde.* Ansökan bör åtföljd af läkarebetyg (utfärdas af doktor Abram Nilsson, Sibyllegatan 49), rotemansintyg om medellöshet, samt prästbetyg, inlämnas till fattigvårdsinspektören Klara V. Kyrkogata 3 A, hvilken utfärdar remiss för intagningen. Vistelsen i hemmet är kostnadsfri och får i regel ej öfverskrida fyra veckor, dock med rätt för styrelsen att om så prövas behöfligt medgifva utsträckning därutöver. Plats finnes för cirka 30 patienter. Antalet underhållsdagar 1909 utgjorde 7,808.

*Ekonomi.* Kostnaden för 1909 kr. 19,179:37 = per underhållsdag kr. 2:01.

**Sabbatsbergs brunnslasarett** (Upphafs-vägen från Torsgatan).

*Ledning.* En direktion bestående af grefve H. Wachtmeister, ordf.; kanslirådet G. Carlson, kassaförv., (adr. L:a Vattugatan 14); doktor A. W. Cassén, brunnsintendent; kamrer A. Weidenhielm, redogörare; pastor E. Lundström, sekr.; doktor J. E. Lagergren; civilingeniör C. G. Rystedt; sysselman A. M. Rosenström.

*Andamål.* Att under någon tid af sommaren bereda kostnadsfri vård och hvila åt klena personer, som däraf äro i behof.

*Ansökan — tillträde.* Skriftlig ansökan insändes under loppet af maj månad till direktionen, åtföljd af präst- och läkarebetyg, samt rotemansintyg om medellöshet.

Brunnstiden är uppdelad i två terminer. Hvardera å fyra veckor under månaderna juni och juli. Patienten erhåller under den tiden allting fritt samt bad och lämpligt mineralvatten.

Plats finnes samtidigt för 35 personer.

*Ekonomi.* Tillgångar 1 jan. 1909 kr. 46,893:70. Inkomster 1909 kr. 2,006:73. Utgifter 1909 kr. 1,859:50. Tillgångar 31 dec. 1909 kr. 47,040:93.

Donationer och fonderadt kapital kr. 45,554:96.

**Stadsmissionens Hvilohem**, Väddö.  
*Ledning.* Se Stockholms stadsmission grupp I b.

Föreståndare: herr Nat. Johansson, Privatg. 1. S. t. Söder 3776.

*Andamål.* Att emottaga företrädesvis utarbetade och klena familjeförsörjare för någon tids landtvistelse.

*Ansökan — tillträde.* Personer, som påträffats under stadsmissionens verksamhet och befinnas vara i behof af hvila äga fritt tillträde.

10 personer kunna samtidigt mottagas och få kvarstanna 3 å 4 veckor.

Kostnad per person c:a kr. 40:—.

**Jubileumsfondens sanatorier för tuberkulösa.**

*Ledning.* Öfverstyrelsen för H. M. Konung Oskar II:s jubileumsfond samt för hvarje sanatorium en styrelse bestående af 4 ledamöter och 2 suppleanter. Öfverstyrelsens ledamöter: förste hofmarskalken O. Printzsköld, ordf.; generaldirektör K. M. Linroth; riksgäldstullmäktige O. Jonsson; öfverintendent C. O. Möller; president J. F. I. Aizelius; professor J. G. Edgren. Sekreterare: friherre R. H. J. Rudbeck.

1. *Hålahult.*

Postadress: Hålahult, Örebro län (telegraf- och telefonadress: Nora, järnvägsadress: Ervalla).

Öfverläkare: doktor C. E. Waller.

2. *Österåsen.*

Postadress: Österås, Västernorrlands län (telegrafadress: Sollefteå, telefonadress Sollefteå 104).

Öfverläkare: doktor J. H. Tillman.

3. *Hessleby.*

Post-, telegraf- och telefonadress Marianelund, Jönköpings län.

Öfverläkare: doktor N. E. Wadstein.

*Andamål.* Att gifva vård åt mindre bemädlade, af lungsot lidande personer, hvilkas tillstånd lämnar utsikt antingen till fullt tillfrisknande eller åtminstone till betydligare förbättring af patientens arbetsförmåga.

*Ansökan — tillträde.* Skriftlig ansökan, hvare framgår till hvilket sanatorium sökanden önskar komma, inlämnas till styrelsen och skall åtföljas af a) prästbevis angående den sjukas ålder, frejd och hemvist, b) läkarebetyg, utfärdadt inom en månad före ansökningens ingifvande och affattadt i enlighet med fastställt formulär; c) ansvarsförbindelse af vederhäftig person för erläggandet af sjukvårdsafgiften, eller för friplats, rotemansintyg om medellöshet; d) om plats önskas mot lägsta afgift, yttrande af pastor eller kommunalnämndens ordförande och en annan trovärdig person om sökandens eller försörjningspliktig måls-



mans ekonomiska ställning och andra omständigheter som i berörda afseende kunna vara af betydelse.

Afgifterna äro: a) i allmänt rum kr. 1:25 (mindre bemedlade, som för sin vård njuta understöd af allmänna medel, betala själfva 50 öre); b) i halfenskiöldt rum kr. 2:50; c) i enskiöldt rum kr. 3:50. Vid intagningen betalas minst en månads afgift i förskott, därefter månadsvis i förskott. Obemedlade kunna erhålla friplats. Erforderliga blanketter för ansökan, läkareutlåtande, ansvarsförbindelse, intyg om medellöshet och för vård å 4:e klass, jämte underrättelser för allmänheten om jubileumsfondens sanatorier, tillhandahållas å hälsopolisens byrå, Kungsträdgårdsgatan 2 C II (9 f. m.—7 e. m.), hos öfverstyrelsen för konung Oskar II:s jubileumsfond (adress: kungl. hofförvaltningen) samt å Sanatorierna. Patient skall till sanatoriet medföra lämplig utrustning enligt särskild förteckning.

Vid Hälshult och Hessleby finnas å hvardera 124 platser och vid Österåsen 122 platser.

*Ekonomi.* Inkomster 1909 kr. 481,336:82 (däraf statsmedel anvisade af Riksdagen kr. 200,000:—). Utgifter 1909 kr. 481,336:82 (däraf för driften, div. omk., underst. m. m. kr. 421,613:18 och för afskrifningar å fastigheter, inventarier och obligationer samt afsättning till pensionsfonden och öfverförande af en donation kr. 59,723:64). Tillgångar öfver skulderna 31 dec. 1909 kr. 3,443,596:73. Medräknas som skuld upptagna särskilda fonder och donationer kr. 171,667:83 utgjorde samtliga tillgångar 3,615,264:56.

Från »Konung Oscars och Drottning Sophias guldbrylllopsfond» samt från »Konung Oscar II:s frisängsfond», hvilka fonders ändamål är att bereda frisängsplatser vid sanatorierna, hafva under året af räktemedlen utbetalats till hvar och ett af sanatorierna kr. 1,000:— motsvarande 2,000 dagavgifter å 50 öre; från Jubileumsfondens öfriga särskilda fonder och donationer har äfven beredts friplatser åt de mest behöfvande bland sanatoriets patienter.

### Brunns- och Badorter.

**Borgholms Bad- och Hafscuranstalt.**  
Adr. Borgholm.

*Ledning.* Intendent, d:r J. O. A. Bergqvist.

*Ändamål.* Att meddela behandling för nervsjukdomar, hjärtsjukdomar, reumatiska sjukdomar, strup- och lungkatarrer samt svaghetsstillstånd efter öfveranstängning, sömnlöshet eller genomgången sjukdom.

*Ansökan — tillträde.* Ansökning till understöd ur »Senapskornets fond» eller »Understödsfonden för behöfvande badgäster i Borgholm» insändes, åtföljd af präst- och läkarebetyg, före 1 juni till pastorsämbetet i Borgholm. Ansökan om befrielse från eller nedsättning af kur- och badavgifterna insändes, åtföljd af präst- och läkarebetyg, till intendenten före samma tid.

*Verksamhet.* Säsong 1 juni—15 september.

**Holsby brunn.** Adr. Holsby (Hvetlanda—Mälilla järnväg).

*Ledning.* Läkare: med. kand. C. Axel Johanson.

*Verksamhet.* Rum inom och utom anstalten finnes för kr. 20—30 för sommaren (sängkläder särskildt.) Restaurant 1:sta kl. kr. 1:75 och 2:dra kl. kr. 1:25 per dag. Varma och kalla bad. Kuravgift 1:sta kl. kr. 10, 2:dra kl. kr. 5:—.

Säsong 6 juni—24 aug.

Prospekt m. m. erhålles från ägaren, Albert Hansson, Holsby brunn eller från S. T. F:s byrå.

**Loka Kungl. Gyttjebad- och Brunnsanstalt.** Adr. Loka, Grythytted.

*Ledning.* Intendent och öfverläkare: d:r I Hedenius, kamrer herr A. Engborg.

*Ändamål.* Att meddela behandling för reumatiska åkommor, lättare hjärtfel, nervsvaghet och blodbrist. (Tuberkulösa patienter mottagas ej.)

*Ansökan — tillträde.* För att blifva antagen till gratispatient erfordras, att en skriftlig ansökan åtföljd af läkarebetyg och medellöshetsintyg jämte ansvarsförbindelse för en summa af 10 kr. från ordföranden i vederbörande fattigvårdsstyrelse, före den 1 juni insändes till kamreraren. Under loppet af juni månad underrättas de, som blifvit till gratister antagna, om dagen för deras inställelse vid badanstalten. Gratisterna erhålla fri bostad, fria bad och fri läkarevård samt emot ofvannämnda afgift af 10 kr. kost, 2 måltider om dagen. Omkring 60 gratister mottagas, däraf 40 böra vara från Örebro län. Läkarebetyg böra innehålla diagnosen å patientens sjukdom samt intyg om att s. k. öppen tuberkulos icke förefinnes.

Ansökan om understöd från badortens fonder (6 st. för 2:dra och 4 för 3:dje klassens badgäster), åtföljda af läkarebetyg och medellöshetsintyg, insändes till brunns kamrer före den 1 maj, och lämnas under maj månad meddelande härom till dem, som tilldelats understöd, samt om tiden, då rum finnas disponibla.

*Verksamhet.* Två terminer; hvardera

terminen en månad. Begynnelsesdagen växlar olika år.

### Lundsbrunns Hälsobrunn och Badanstalt.

*Ledning.* Intendent d:r E. Pontén.  
*Ändamål.* Att meddela behandling för bleksot, blodbrist, nervlidande, skrofler, kroniska mag- och tarmkatarrer, subakut och kronisk muskel- och ledgångsreumatism, neuralgier, ägghvitesjukdom och underlivssjukdomar samt näs-, hals- och luftförskatarrer.

*Ansökan — tillträde.* Vid anstalten finnas två lasarett. Jaquette Du Rietz' fattigförsörjning, äfven kalladt Piperska lasarettet, hålles öppet under 5 veckor från början af juli och lämnar kostnadsfri vård åt 30—33 patienter, däraf 10 pauvres hon-teux. Till dessa platser kunna sökande anmäla sig från hela riket, dock äga unga personer företräde. Ansökningar ställas till direktionen för Jaquette Du Rietz' fattigförsörjning vid Lundsbrunn insändas med bifogande af läkare, präst- och fattigdomsbetyg före 15 maj till kronolänsman O. Mogren, Lundsbrunn.

Allmänna brunnslasarettet, som erhåller ett årligt anslag af 1,000 kr. från Skaraborgs läns landsting, mottager under för- och eftersommaren 60 patienter, hvilka mot en inskrifningsafgift af 2 kronor erhålla fri bostad med sängkläder, fri brunnsdrickning och läkarevård samt fria bad. Diremot få patienterna själftva bekosta sig mat. Lasarettet hålles öppet 5 veckor under försommaren och 5 veckor under eftersommaren och skola ansökningshandlingar, bestående af läkarebetyg, som angifver patientens sjukdom och behofvet af brunns- och badkur, samt prästbetyg, intygande god frejd och medellöshet, insändas före 15 maj till Brunnsintendenten, d:r E. Pontén, Göteborg.

*Verksamhet.* Säsong 1 juni—31 augusti.

### Medevi. Adr. Medevi.

*Ledning.* Intendent: d:r C. Bergmark.  
*Ändamål.* Att meddela behandling för mag- och tarmsjukdomar, reumatism (led- och muskelreumatism), blodbrist och bleksot, nervsjukdomar och nervklenhet, underlivssjukdomar, hjärtfel, njurlidande, skrofler, katarr i halsen och luftören, korpulens, gikt, sockersjuka, gallsten och njursten.

*Ansökan — tillträde.* Ansökan om plats vid brunnslasarettet ställas till kamrerarekontoret och bör inlämnas före 1 maj och åtföljas af frejd- och läkarebetyg samt rotensintyg om medellöshet.

Brunnstiden 6 juni—18 aug. indelas i 2 terminer. Afgift per termin kr. 28.

### Norrtälje Hafsbadanstalt. Adr. Norrtälje.

*Ledning.* Läkare: d:r Aug. Brandt och d:r C. O. Pontén; kamrerare herr C. A. Myra.

*Ändamål.* Att tjäna såsom rekreationsort och kurort särskildt för personer lidande af reumatism.

*Ansökan — tillträde.* Mindre bemedlade få i mån af utrymme och mot styrkande af behofvet afgifterna nedsatta till hälften.

*Verksamhet.* Säsong 10 juni till början af september.

### Porla Brunn. Adr. Porla.

*Ledning.* Intendent: förste lifmedikus d:r E. O. Lidin; kamrerare: herr G. Hallberg.

*Ändamål.* Att behandla i främsta rummet alla åkommor, som äro förenade med eller bero på blodbrist af något slag, såsom bleksot, anemi, samt en mängd därpå beroende kroniska mag- och nervlidanden samt kvinnliga underlivssjukdomar.

*Ansökan — tillträde.* För inträde på lasarettet, som hålles öppet 4 veckor från och med den 5 juli, fordras jämte ansökan, insänd till Brunnskontoret före den 15 maj, prästbetyg, betyg från någon kommunens förtroendeman om medellöshet samt af läkare öfver sjukdomens beskaffenhet. För afgiften, 15 kr., som erlægges vid inträdet, erhålles husrum, mat (2 måltider), bad, hälsovatten, läkarevård, samt, om så skulle fordras, medicin. Intendenten bestämmer öfver inträdesansökan. Dock äga de, som äro från Örebro län, företräde.

*Verksamhet.* 1:sta terminen från 1 juni till 1 juli, 2:dra från 5 juli till 2 augusti.

### Ronneby Brunn. Adr. Ronneby.

*Ledning.* Intendent: professor G. Forssner. Verkställande direktör: major E. von Heidenstam.

*Ändamål.* Att meddela behandling för bleksot, blodbrist och alla anemiska tillstånd, nervsvaghet och andra svaghetstillstånd, skrofler och engelska sjukan, ägghvitesjuka och njurlidanden, kroniska mag- och tarmkatarrer, underlivslidanden och blödnigar, kroniska blåskatarrer, muskel- och ledgångsreumatism, neuralgier och andra nervsjukdomar.

*Ansökan — tillträde.* Ansökan om plats å sjukhemmen skall åtföljas af läkarebetyg och insändas till brunnskontoret för 1:sta terminen före 15:de maj och för 2:dra terminen före 1:sta juli. Fri läkarvård, fri brunnsdrickning och fria bad lämnas i stor utsträckning, hvarjämte finnes ett brunnslasarett med 50 platser och tre sjukhem med 105 platser, de sistnämnda hufvudsakligen afsedda för pauvres hon-

teux; terminsafgift 4 kr. å allmän sal och 10—20 kr. för enskildt rum.

**Verksamhet.** Samtliga sjukhemmen äro öppna 1 juni—15 juli och 17 juli—31 augusti. Patienterna bekosta själva sitt underhåll och skola därjämte inskrivas såsom 3:dje klassens kurgäster.

### Sätra Brunn och Kallvattenkur.

Adr. Sätra Brunn.

**Ledning.** Läkare och intendent: docenten d:r R. Friberger. Kamrer: lektor G. Bäcklin.

**Ändamål.** Att meddela behandling åt sjuka, som lida af allmän svaghet, blodbrist, dåligt hudsystém, mag- och tarmsjukdomar, reumatism, gikt, nervsjukdomar och hjärtåkommor.

**Ansökan — tillträde.** Ansökan insändes till kamreraren, till 5:te juni adress Uppsala, sedan Sätra Brunn. Å sjukhuset finnas 24 sängar (12 för män och 12 för kvinnor). Inträde å sjukhuset beviljas: 1) sjuk som medför intyg om medellöshet eller att han åtnjuter fattigunderstöd samt läkarebetyg om sjukdomens beskaffenhet äfvensom stadgad sjukhusafgift eller ansvarsedel för densamma; 2) andra hvilka betala stadgade afgifter (för 30 dagar 18 kr.). Å fattighusen finnas å 7 salar platser för fattiga sjuka, som där få bo utan särskild betalning.

**Verksamhet.** 1:sta terminen 13 juni till 12 juli, 2:dra terminen 14 juli till 13 augusti.

### Söderköpings Brunn och Bad. Adr. Söderköping.

**Ledning.** Intendent: d:r R. F. Almqvist.

**Ändamål.** Att meddela behandling för reumatiska affektioner af alla slag, gikt, hjärt- och kärlsjukdomar, nervsjukdomar, blodbrist, mag- och tarmsjukdomar samt njurlidanden.

**Ansökan — tillträde.** Obemedlade bad-

gäster (speciellt från Östergötlands län) till ett antal ej öfverstigande 250 (här i beräknade 90 platser å Brunnslasarettet) kunna erhålla bad under 28 dagar för hvarje till nedsatt pris eller afgiftsfritt. Ansökan härom skall insändas till Brunnslasarettets styrelse före den 1 maj och åtföljas af läkare- och prästbetyg samt intyg om medellöshet.

**Verksamhet.** Säsong 1 juni—1 september.

### Södertälje Badinrättning.

**Ledning.** Intendent d:r Axel Helstenius.

**Ändamål.** Att behandla ledgångs- och muskelreumatism, blodbrist, nervsjukdomar, katarrala åkommor i respirationsorganens slemhinnor, sjukdomar i ämnesom-sättningen, såsom sockersjuka, gikt och abnormal fettbildning m. m.

**Ansökan — tillträde.** Ansökningar om erhållande af friplats vid badanstalten böra vara till intendenten inlämnade före den 15 maj, åtföljda af fattigdoms- och sjukdomsintyg.

**Verksamhet.** Säsong 1 juni till 1 september.

### Öregrunds Hafsbadanstalt. Adr. Öregrund.

**Ledning.** Intendent: d:r Viktor Huss.

**Ändamål.** Att meddela behandling för skrofler, bleksot, blodbrist, allmän svaghet, ömtålighet, reumatiska affektioner i muskler och ledgångar, neurastheni och andra nerv- samt hjärtsjukdomar.

**Ansökan — tillträde.** Obemedlade kunna erhålla nedsättning i badafgifterna till hälften efter styrelsens och läkarens pröfning, om därom göres ansökan, åtföljd af medellöshets- och läkarebetyg före den 15 maj.

**Verksamhet.** Säsong 15 juni— 1 september.

## Öfversikt öfver Grupp V c.

## Grupp V c. Alkoholisthem och Kuranstalter

omfattar endast 4 institutioner med sammanlagdt 64 platser, nämligen:

Abstinent-Sanatoriet Kullastrand . . . . .	med 7 platser; afgift 150 kr. pr månad.
Svenska Diakonanstaltens vårdhem Berga » 21 » »	» 250 » » år.
Kuranstalten Eolshäll . . . . .	» 19 » » 750 å 900 kr. pr 1/2 år.
Kuranstalten Sans-Souci . . . . .	» 17 » » kr. 2: 25 å 3: — pr dag.

Ekonomiska uppgifter ha erhållits för tre af dessa och utgöra sammanlagda: Inkomster kr. 75,643: 11 (däraf kommunalt eller statsanslag kr. 21,500: —), utgifter kr. 63,293: 49 och tillgångar öfver skulderna <sup>31/12</sup> 1909 kr. 29,988: 48.

Fonder och donationer innehafvas ej af någon af dessa anstalter.

**Abstinent-Sanatoriet Kullastrand,**  
Kullastrand, Knifsta. R. t. Knifsta 20.

*Ledning.* Hemmet är privat och förestås af fröken Thekla Winter. Läkare: doktor D. Lindblom, Uppsala.

*Ändamål.* Att bereda vård åt kvinnliga patienter, hvilka lida af kronisk alkoholism, att för dylika patienter vara en tillflyktsort undan frestelser och att genom omplig och kärleksfull behandling söka om möjligt återställa deras hälsa.

*Ansökan — tillträde.* För vinnande af inträde fordras: 1) till hemmets läkare under adress Abstinent-Sanatoriet, Kullastrand, Knifsta, ställd ansökan enligt fastställdt formulär; 2) af legitimerad läkare afgifven fullständig sjukhistoria, däri särskildt bör intygas, att den sökande icke är sinnessjuk. I händelse den sökande är ställd under förmyndare, erfordras dennes samtycke genom underskrift å ansökningshandling.

Kurtiden beräknas till 12 månader i svårare fall och 9 å 6 månader i lindrigare. 7 patienter kunna samtidigt mottagas. Afgiften utgör kr. 150 per månad. Därjämte bör medhafvas erforderliga medel för extra utgifter, hvilka mot kvitto deponeras hos föreståndarinnan. Tvätt betalas särskildt.

**Svenska Diakonanstaltens Vårdhem Berga,** Stora Sköndal. S. t. Södertörn 37.

*Ledning.* Svenska Diakonsällskapet styrelse.

Husfader: diakon John Nordström.

*Ändamål.* Att åt sådana män ur kropparbetarnes klass, som lida af följderna af kroniskt alkoholmissbruk, bereda ett till-

fälle till återfående af andlig och kroppslig hälsa. De grundsatser, som tillämpas för detta måls vinnande, äro i hufvudsak följande: en sund påverkan i kristlig anda för stärkande och förädlande af viljan och den sedliga kraften; fullständig abstinens; regelbunden läkareöfvervakning och badbehandling; flitigt arbete och en *tillräckligt långvarig vistelse* i hemmet.

För att uppmuntra arbetsfliten erhålla patienterna, om de visa sig förtjänta därutaf, 2 kr. pr mån. i flitpengar.

*Ansökan — tillträde.* Fullständiga ansökningshandlingar bära af sökanden inlämnas till hemmet och utgöras af: a) en af patienten på särskild blankett skriven ansökan om inträde; b) borgensförbindelse enligt fastställdt formulär för punktligt erläggande af stadgad afgift, som erlagges för 6 mån. i förskott och utgöres af kr. 250 per år; c) frejdbetyg; d) läkareutlåtande enligt fastställdt formulär. I händelse ansökningen beviljas skall fullständig beklädnad enligt särskild förteckning medföras. Plats finnes samtidigt för 21 patienter.

*Ekonomi.* Inkomster 1909 kr. 10,056:34 (däraf statsanslag kr. 6,000:—). Utgifter utöfver inkomsterna kr. 886:96.

**Kuranstalten Eolshäll.** (Stiftelsen »Stockholms Alkoholisthem»). Eolshäll, Liljeholmen. R. t. 9603. S. t. Petersberg 3.

Stiftelsens inspektor: H. K. H. Prins Carl.

*Ledning.* Styrelse: roteman J. Nyström, ordf.; professor F. Schulthess, v. ordf.; öfverste J. Bratt; doktor H. Berg; direktör

F. T. Olsson; f. d. löjtnant N. F. Malmstein, sekr. och kassör.

Föreståndare: f. d. löjtnant N. F. Malmstein.

Läkare: doktor Henrik Berg.

*Ändamål.* Att bereda vård åt manliga patienter, som lida af kronisk alkoholism och att genom stärkande af kropp och själ, ingjuta nytt lefnadsmod och hopp, samt afvänja kroppen från spritdrycker och väcka leda vid dem.

*Ansökan — tillträde.* För vinnande af inträde erfordras: 1) ansökan enligt formulär, som tillhandahålles af föreståndaren, undertecknad af den inträdessökande själf; (för omyndig person erfordras dessutom förmyndarens samtycke genom underskrift å ansökan, på sätt formuläret angifver; 2) frejdebetyg; 3) läkarebetyg enligt Hemmets formulär. Ansökningshandlingarna insändas till anstaltens föreståndare, adress som ofvan.

Patient mottages ej för kortare tid än 6 månader. Afgiften utgör per halfår för enskildt rum kr. 900:—; för deladt rum kr. 750. För ett begränsadt antal patienter kan afgiften nedsättas till kr. 600:— per halfår och för dem, som kunna bidra genom något arbete till kr. 450:—.

Hemmet kan samtidigt mottaga 19 patienter. Antalet underhållsdagar utgjorde 1909 5,538.

*Ekonomi.* Inkomster 1909 kr. 31,852:99 (däraf statsanslag kr. 8,500:—). Utgifter 1909 kr. 31,852:99. Tillgångar utöfver skulderna 31 dec. 1909 kr. 14,884:99.

**Kuranstalten Sans Souci, Uppsala.**  
R. t. Uppsala 241.

*Ledning.* En inspektor, landshöfding K. Hj. L. Hammarskiöld och en styrelse bestående af fem personer, som utses af en förtröendenämnd. Styrelsens ledamöter: professor M. Ramström, ordf.; förste provinssiäläkaren E. Bolin, v. ordf.; professor

Hj. Öhrvall; förste stadsläkaren K. G. Tingvall, skattm.; byggmästaren J. E. Gustafsson.

Anstaltens läkare: doktor K. G. Tingvall.

Föreståndare: direktör T. V. Hollstrand, tillika styrelsens sekreterare.

*Ändamål.* Att bereda vård åt manliga patienter, hvilka lida af kronisk alkoholism.

*Ansökan — tillträde.* För intagande å kuranstalten erfordras: 1) ansökan enligt fastställt formulär; 2) frejdebetyg; 3) fullständig sjukhistoria efter formulär som från anstalten tillsändes patientens läkare. Däri bör särskildt intygas, att den sökande icke är sinnessjuk, aggressiv eller behäftad med smittosam sjukdom. I händelse den sökande är ställd under förmyndare, erfordras dennes samtycke genom underskrift å ansökningshandlingen på sätt formuläret angifver.

Sjukhistorien sändes direkt till anstaltens läkare. Öfriga handlingar insändas under adress: Kuranstalten Sans Souci, Uppsala.

Kurtid: 6 å 12 månader. På kortare tid än 6 månader mottages ingen patient. Afgiften, som utgör, för enskildt rum kr. 2:50 å kr. 3:— per dag, och för deladt rum kr. 2:25, erlägges förskottsvis för hela den bestämda kurtiden. Därjämte deponeras hos föreståndaren erforderliga medel för betäckande af extra utgifter för tvätt, arbetsmaterialer o. d.

Å anstalten kunna samtidigt vårdas 17 patienter. Antalet patientdagar under året har uppgått till 5,073.

*Ekonomi.* Tillgångar utöfver skulder 1 jan. 1909 kr. 13,186:07. Inkomster 1909 kr. 33,733:78 (däraf statsanslag kr. 7,000). Utgifter 1909 kr. 20,497:20. Tillgångar utöfver skulder 31 dec. 1909 kr. 15,103:50 (däraf Understödsfonden kr. 1,354:47). Dagskostnad per patient kr. 3:46.

## Öfversikt öfver Grupp V d.

### Grupp V d. Sjukvård i hemmen och polikliniker

omfattar 13 institutioner, nämligen:

Betania-Stiftelsen.

Föreningen för Elisabet-sjukvårdssystrar med 14 systrar.

Föreningen för sjukvård i fattiga hem inom Adolf Fredriks, Gustaf Vasa, Mattei, Jakob och Johannes församlingar med 3 systrar.

Föreningen för sjukvård hos fattiga inom Katarina församling med 5 systrar.						
> > > > >	>	Kungsholms d:o	>	3	>	
> > > > >	>	Maria d:o	>	2	>	
> > > > >	>	Östermalms d:o	>	3	>	

Strandbergska läkareinrättningen för fattiga ståndspersoner.

Polikliniker (icke i samband med sjukhus):

Polikliniken å Norrmalm.

> > Södermalm.

> > Östermalm.

Karolinska institutets poliklinik.

Tandläkareinstitutets poliklinik.

Polikliniker i samband med sjukhus se grupp V a.

Antalet i hemmen vårdade sjuka har för 6 af sjukvårdsföreningarna angifvits med sammanlagdt 2,765 och polikliniskt vårdade af dessa föreningar med tillsammans 1,256; sammanlagda antalet vid poliklinikerna vårdade utgjorde 22,816.

Ekonomiska uppgifter ha erhållits angående 6 af dessa föreningar och utgjorde sammanlagda: Inkomster kr. 61 736: 37, utgifter kr. 49,145: 30 och tillgångar öfver skulderna <sup>31/12</sup> 1909 kr. 520,320: 72, däraf fonderadt kapital kr. 223,979: 62.

Kommunalt anslag innehades af Föreningarna för sjukvård i fattiga hem med tillsammans 14,000 kr.

**Betania-Stiftelsen**, förening för privat sjukvård. Odengatan 6. S. t. 225 03. R. i. Vasa 777.

*Ledning.* Styrelse: herrar C. Björklund, A. Engström, J. M. Eriksson, C. Folke, K. C. Norström; fröken Elin Schosty.

Föreståndarinna: Louise Eriksson.

*Ändamål.* Att till sjuksköterskor utbildade sant troende kvinnor, som äro medlemmar i Metodistkyrkan i Sverige, för att dessa i stiftelsens tjänst må utöfva sjukvård och därmed förbunden kristlig kärleksverksamhet hvarhelst de för detta ändamål påkallas eller anställas. Verksamheten utöfvas utan afseende på den vårdades lefnadsvillkor eller religiösa bekänneelse.

I stiftelsens tjänst i Stockholm äro 7 i Hamburg utexaminerade sköterskor anställda, som utöfva sjukvård i privata hem samt bland fattiga och nödställda personer.

*Ekonomi.* Föreningen underhålles af Metodistförsamlingarna, samt genom frivilliga gåfvor och medlemsafgifter, som äro kr. 3:— eller en gång för alla kr. 100:—.

**Föreningen för Elisabet-sjukvårds-systrar**, Norra Smedjegatan 21. R. t. Norr 95. S. t. 5375.

Föreståndarinna: syster Angelika.

*Ändamål.* Att i fattiga hem och hos s. k. pauvres honteux kostnadsfritt vårda och sköta de sjuka.

*Verksamheten.* Föreningen, som består af 14 sjukvårdssystrar, vårdade år 1909 in-

alles 189 sjuka under 1,699 nätter och 2,208 dagar, samt utlämnade äfven i ganska stor utsträckning ved, mat och medicin till de sjuka.

*Ekonomi.* Föreningen uppehålles uteslutande genom frivilliga gåfvor och insamlingar.

**Föreningen för sjukvård i fattiga hem inom Adolf Fredriks, Gustaf Vasa, Mattei och Jakob och Johannes förs.**, Norrtullsgatan 8 B. S. t. Vasa 48. Expeditionstid: 9—10 f. m. och 3—5 e. m.

*Ledning.* Styrelse: fru Bertha Norden-son, ordf.; fru Anna Bergstedt, v. ordf.; doktor Hedda Andersson, sekr.; kontorschefen Alfr. Bergendahl, skattm.; fru Ida Geijer; fru Therése Gylden; fru Sigrid Sebardt; fröken Mathilda Silow; fröken Nora Staël von Holstein; förste stadsläkaren d:r Ivar Anderson, samt d:r J. E. Lagergren.

*Ändamål.* Att lämna vård åt fattiga sjuka i deras hem inom Adolf Fredriks, Gustaf Vasa, Mattei, Johannes och Jakobs församlingar.

*Verksamheten.* Föreningen underhåller 3 sjuksköterskor (fröken Margareta Jensen, föreståndarinna; fröken Agnes Ekman och fröken Helena Larsson). Under 1909 vårdades 424 sjuka i deras hem och gjordes 7,466 sjukbesök. Dessutom mottogos i sjuksköterskehemmet 1,093 besök af patienter, som för sjukvård dit hänvisats af läkare.

*Ekonomi.* Inkomster 1909 kr. 3,882:— (medlemsafgifter och anslag från Jakobs

och Johannes församl.). Utgifter 1909 kr. 8,303:74. Donationer och fonderadt kapital kr. 185,929:02. Medlemsavgift kr. 3 per år eller en gång för alla kr. 50.

**Föreningen för sjukvård hos fattiga inom Katarina församling.** St. Mejstensgr. 9, S. t. 3111; Helgalunden 2, S. t. 13608; Högbergsgat. 13, S. t. 13843. Mot-tagnings-tid 8—9 f. m.

*Ledning.* Styrelse: kyrkoherden dr. Axel Landquist, ordf.; fru Maria Landquist, v. ordf.; past.-adj. E. Klefbeck, sekr.; direktör P. B. Romare, kassaförv.; direktör Gustaf Pielh; apotekaren F. Lundahl; skräddaren O. Bodin; doktor K. A. Trana; husägaren L. H. Hallengren; fru Helen Fris; fru Helen Tersmeden; fru A. M. Murray.

*Ändamål.* Att åt fattiga sjuka inom Katarina församling lämna vård i deras hem genom sjukvårdarinnor, som genomgått någon sjukvårdskurs.

*Verksamheten.* Sjukvårdsarbetet utföres af 5 sjukvårdarinnor: sjukvårdssysterarna Hanna Landqvist, Hanna Ehnberg, Maria Hogenberg, Mia Feuk och Ida Nilsson, som i hemmen vårda fattiga sjuka.

Under 1909 vårdades i hemmen 674 sjuka och gjordes 7,492 sjukbesök, hvarjämte sjukhjälp lämnats vid vårdarinnornas mot-tagningar.

*Ekonomi.* Behållning från 1908 kr. 2,031:93. Inkomster 1909 kr. 8,311:30 (där-af från Fattigvårdsnämnden kr. 2,500:— och gåfvor och årsavgifter kr. 2,779:90); Katarina församling lämnar åt sjukvårdarinnorna fri bostad, lön och kostpengar. Utgifter för verksamheten år 1909 kr. 4,600:—. Behållning till 1910 kr. 2,935:88.

Föreningens betalande ledamöter erlägga i årsavgift minst 2 kr.; ständigt ledamots-avgift 50 kr.

**Föreningen för sjukvård hos fattiga inom Kungsholms församling.** Kungs-holmsgatan 72 A. S. t. Kungsh. 76. Ex-peditionstid 8—9 f. m.

*Ledning.* Styrelse: fru M. L. Berg, ordf.; kyrkoherde Larsson, sekr.; friherrinnan H. Leijonhufvud, skattmästare; fru A. Tamm, v. ordf.; öfverstinnan L. Stedt; fru G. Müller; d:r B. Fristedt; d:r V. Spangenberg.

*Ändamål.* Att genom af föreningen för ändamålet anställda sjuksköterskor lämna vård åt fattiga sjuka i deras hem inom Kungsholms församling.

*Verksamheten.* Föreningen underhåller 3 sjuksköterskor, diakonissorna Karin Hallvarson, Almina Nilsson och profs. Sig-rid Nord, som i hemmen och polikliniskt vårda fattiga sjuka. Under 1909 vårdades i hemmen 522 sjuka, gjordes 7,459 sjukbe-sök och vårdades polikliniskt 48 patienter.

*Ekonomi.* Behållning från 1908 kr. 20,642:24. Inkomster 1909 kr. 8,445:15 (där-af från Fattigvårdsnämnden kr. 2,500:—, från Kungsholms församl. kr. 1,200:— samt gåfvor och årsavgifter kr. 3,450:—). Utgifter 1909 kr. 5,690:32. Be-hållning till 1910 kr. 29,097:30 — där-af grundfonden kr. 22,000:—. Genom öknin-gen i tillgångarna torde ett något större antal patienter än hittills kunna beredas sommarvistelse å landet. Föreningens be-talande ledamöter erlägga i årsavgift minst kr. 1:—; den som för en gång eller under loppet af fem år erlägger kr. 50:— blif-ver ständigt ledamot.

**Föreningen för sjukvård hos fattiga inom Maria församling.** Hornsgatan 110. S. t. 30193. Expeditionstid 2—4 e. m.

*Ledning.* Styrelse: fru Blanche von Sydow, ordf.; fröken Elin Montelius, v. ordf.; fru Mina Carlson, skattmästare; kansli-rådet G. Carlson, sekr.; doktorinnan Alma Sällberg; kyrkoherden K. A. Eklund; doktor G. Th. Sällberg; direktören C. Wassén; fröken Ester Bäckström; fru Gu-nilla Laurin; fru Rosina Simonson; pastor E. Lindeberg.

*Ändamål.* Att åt fattiga sjuka inom Maria församling lämna vård i deras hem, genom sjuksköterskor, hvilka blifvit för sådant ändamål anställda af föreningen.

*Verksamheten.* Arbetet med sjukvården utföres af två sjuksköterskor, den ena anställd af föreningen, den andra aflönad af Maria församling. (Föreningens skö-terska: diakonissan Thora Thysselius, för-samlingens: diakonissan Signhild Hall-ström.) Under 1909 vårdades i hemmen 387 sjuka, gjordes 1,901 sjukbesök och vård-ades polikliniskt 186 patienter.

*Ekonomi.* Behållning från 1908 kr. 6,774:37. Inkomster 1909 kr. 7,584:13 (där-af från Fattigvårdsnämnden kr. 2,500:— samt gåfvor och årsavgifter kr. 4,934:13). Utgifter 1909 kr. 4,853:50. Behållning till 1910 kr. 9,505:—, där-af grundfonden kr. 3,900:—. Föreningens betalande ledamöter erlägga i årsavgift minst kr. 1:—; ständigt ledamotsavgift kr. 50:—.

**Föreningen Sjukvård hos fattiga på Östermalm.** Sturegatan 56, n. b. S. t. Ö. 2799. Expeditionstid 8—9 f. m. och 2—3 e. m.

*Ledning.* Styrelse: riksmarskalken fri-herre Fr. von Essen, ordf.; justitierådin-nan Kerstin Bohman, vice ordf.; fru Tyra von Matern, skattm.; fru Jane Setterwall, sekr.; friherrinnan Ulla Celsing; justitie-rådinnan Fanny Claeson; doktorinnan Emelie Lagerström; direktören K. L. Lund-berg; fröken Natalia Saloman; doktor Gus-taf Sundberg; fru Anna Tamm; justitie-

rådinnan Jenny Thollander; doktor Henrik Wetterdahl; fru Coraly Zethraus.

**Ändamål.** Att åt fattiga sjuka inom Östermalms tre församlingar lämna vård i deras hem genom skolade, under läkares öfverinseende stående, sjuksköterskor.

**Verksamheten.** Föreningen underhåller 3 sjuksköterskor för Hedvig Eleonora förs.: diakonissan Lotten Johansson; för Engelbrekts förs.: diakonissan Karin Gyllenreutz; för Oscars församling: diakonissan Märet Andersson, som i hemmen och polikliniskt vårda fattiga sjuka. Under 1909 vårdades i hemmen 569 sjuka, gjordes 8,216 sjukbesök och mottogos 1,022 klinikbesök.

**Ekonomi.** Behållning från 1908 kr. 21,124:66. Inkomster 1909 kr. 20,507:46 (däraf från Fattigvårdsnämnden kr. 2,500, från församlingarna kr. 2,800:— samt gåvor och årsafgifter kr. 14,192:50). Utgifter 1909 kr. 11,203:28. Behållning till 1910 kr. 30,428:84, däraf grundfonden kr. 12,150:—.

Föreningens betalande ledamöter erlægga i årsafgift minst kr. 2:—; ständig ledamotsafgift kr. 50:—.

### Strandbergiska läkareinrättningen för fattiga ståndspersoner.

**Ledning.** Styrelse: underståth. T. Hintze; generaldir. K. Linroth; borgmäst. C. Lindhagen; grossh. C. Wikström; grossh. Ludv. Engellau; sekreterare och ombudsman: v. häradshöfding Hj. Grafström.

**Läkare:** Dr. Arnold Josefsson, Grefturg. 7. Dr. V. A. Lundin, Södermalms-torg 8.

**Ändamål.** Att gifva fri läkarevård och medicin till i Stockholm boende obemedlade ståndspersoner.

**Ansökan — tillträde.** För att komma i åtnjutande af den hjälp inrättningen lämnar bör den hjälpsökande med stöd af prästbetyg och rotemansintyg om medellöshet göra ansökan därom hos någon af de respektive läkarna.

**Verksamheten.** Förutom fri läkarevård lämnas sökanden vid behof fri medicin, glasögon, bräckband o. s. v. samt tillfällig hjälp till ved m. m. Därjämte utdelas en gång om året gratifikation, som sökas hos styrelsen och kunna uppgå till omkring 100 kr. Under år 1910 har utdelats understöd i en eller annan form åt omkring 160 personer.

**Ekonomi.** Inkomster 1909 kr. 13,006:33. Utgifter 1909 kr. 14,494:46. Tillgångar 31 dec. 1909 kr. 262,424:08.

## Polikliniker.

(Icke i samband med sjukhus.)

### Polikliniken å Östermalm, Riddaregat.

3. S. t. Österm. 1585.

Föreståndare: Doktor K. A. R. Lundberg.

Barnsjukdomar: månd. och torsd. 11 f. m.—12 m., dr. K. A. R. Lundberg.

Ögonsjukdomar: tisd., torsd. och lörd. 4—5 e. m., d:r Gerda Uddgren.

Hudsjukdomar: tisd. och lörd. 11—12 m., d:r K. J. Marcus.

Kvinnosjukdomar: tisd. och fred. 9—10 f. m., d:r F. A. G. Netzler.

Mag- och tarmsjukdomar: månd., onsd. och fred. 5—6 e. m., d:r J. A. Rosengren.

Öron-, näs- och halssjukdomar: månd., onsd. och lörd. 9—10 f. m., d:r S. W. Klingspor.

Urinvägarnas och könsorganens sjukdomar: tisd., torsd. och lörd. 6,30—7,20 e. m., d:r J. R. Almqvist; månd., onsd. och fred. 6,30—7,30 e. m., d:r Alma Sundqvist.

Reumatiska åkommor, »Tallemans institut»: månd. och torsd. 11 f. m.—12 m., d:r A. R. Lundberg.

Lungsjukdomar: tisd. och fred. 1—2 e. m., d:r K. A. Odqvist. Antal vårdade 1909 utgjorde 2,619. Behandlingen är kostnadsfri för patient som företer rotemansintyg, om medellöshet.

### Polikliniken å Norrmalm. St. Badstugatan 78. S. t. Brunkeb. 125.

Föreståndare: d:r L. M. Reuter.

Barnsjukdomar: månd. och fred. 4—5 e. m., d:r L. M. Reuter.

Öron-, näs- och halssjukdomar: tisd. och fred. 1,30—2,30 e. m., d:r N. J. Arnoldson, månd. och torsd 10—11 f. m., d:r J. L. Ek.

Ögonsjukdomar: tisd. och fred. 9—10 f. m., d:r G. A. Lamm.

Invärtes, mag- och tarmsjukdomar: månd. och torsd. 5—6 e. m., d:r K. A. Hj. Karlström.

Könssjukdomar: månd. och fred. 7—8 e. m., d:r S. Krikortz.

Kvinnosjukdomar: månd., onsd. och fred. 12—12,30 e. m., d:r K. K. Rinman.

Hjärt- och lungsjukdomar: onsd. och lörd. 10—10,30 f. m., d:r A. D. B. von Rosen.

Antal vårdade 1909 utgjorde 1,885.

Behandlingen är kostnadsfri för patient som företer rotemansintyg om medellöshet.

### Polikliniken å Södermalm. Folkungatan 69. S. t. Söder 1023.

Föreståndare: d:r C. A. Wistrand.

Ögonsjukdomar: månd., onsd., torsd. och lörd. 4—5 e. m., d:r Lönborg.



Barnsjukdomar: tisd., torsd. och lörd.  
12—1 e. m., d:r H. von Matern och d:r  
A. G. Nordenson.

Öron-, näs- och halssjukdomar: onsd. och  
lörd. 11—11,30 f. m., d:r A. Larsson.

Hudsjukdomar: tisd., torsd. och lörd. 9  
—10 f. m., d:r W. L. Moberg.

Lungsjukdomar månd. och torsd. 1,30—  
2,30 e. m., d:r C. A. Wistrand.

Urinvägarnas och könsorganens sjuk-  
domar hos män: månd., onsd. och fred. 7  
—8 e. m., d:r K. J. Marcus.

Urinvägarnas och könsorganens sjuk-  
domar hos kvinnor samt kvinnosjukdomar:  
tisd., torsd. och lörd. 7—8 e. m., d:r Lilly  
Paykull.

Tandsjukdomar: månd., onsd. och fred.  
8,30—9,30 f. m., tandläkare J. A. Wessler.  
Antalet vårdade 1909 utgjorde 6,650.

Behandlingen är kostnadsfri för patient  
som företer rotemansintyg om medellöshet.

**Karolinska Institutets poliklinik.**  
Kungsgatan 30 R. t. Norr 409.

Föreståndare: professorerna O. Medin  
och J. Wärn.

Barnsjukdomar, kostnadsfri behandling  
för obemedlade, alla hvardagar 11 f. m.  
—1 e. m.

Antal vårdade 1909 utgjorde 3,736.

**Tandläkareinstitutets poliklinik för  
tandsjukdomar,** Malmskillnadsgatan 46.  
R. t. 1961 och 13061.

Föreståndare: med. lic. P. U. Hylin.  
Kostnadsfri behandling för obemedlade  
hvardagar 9—10 f. m.

Antal vårdade 1909 utgjorde 7,926.

## Öfversikt öfver Grupp V e.

### Grupp V e. Tillfälligt understöd och diverse

omfattar följande 16 institutioner:

Allmänna Elektricitetssinrättningen.

Drottning Sophias Förening till understödjande af härens och flottans sjukvård.  
Stockholms frivilliga sjukvårdskolonner.

Israelitiska Sjukhjälp- och begravnings-sällskapet.

Fredrika-Bremer-Förbundets Sjuksköterskebyråer.

Gymnastik och Massagebehandling:

Doktor J. Arvedsons Sjukgymnastiska Institut.

Kungl. Gymnastiska Centralinstitutet.

Gymnastisk-Ortopediska Institutet.

Gymnastisk-Ortopedisk poliklinik för obemedlade (D:r P. Haglund).

D:r E. Kleens Institut.

D:r A. Kjellbergs Sjukgymnastiska Institut.

Skyddsföreningen för sinnessjuka.

Stockholms stads upplysnings- och understödsbyråer för tuberkulossjuka.

Strandbergsska Läkareinrättningen.

Svenska föreningen Röda Korset med

Röda Korsets Förening för frivillig sjukvård i krig och

Röda Korsets Kvinnoförening.

Svenska Nationalföreningen mot tuberkulos.

För de flesta af ofvan upptagna institutioner ingår den understödjande verk-  
samheten endast som ett led i annän utöfvad verksamhet; af denna och andra  
anledningar har ekonomiska uppgifter endast kunnat erhållas angående fyra insti-